

APOSTOLUL

REVISTA CADRELOR DIDACTICE

Editată de Sindicatul din Învățământ și Cercetare Neamț

SERIE NOUĂ, ANUL XXVIII, NR. 298 **octombrie**
<http://apostolul.slineamt.ro> 2026

Tristețea din cancelarie

Între iluzia reformei și realitatea epuizării

Toamna aceasta a adus în școlile românești nu entuziasmul unui nou început, ci o resemnare grea, aproape palpabilă. La deschiderea acestui an școlar, dincolo de festivitățile și discursurile formale, în cancelarii s-a așternut o tăcere deprimantă. Profesorii nu mai discută despre strategii didactice sau proiecte inovatoare, ci își numără, cu umerii lăsați, orele suplimentare forțate, clasele supraaglomerate și noile mecanisme de control birocratic. Schimbarea în educația românească nu mai este demult o reformă, ci a devenit o formă de presiune sistematică asupra psihicului celor de la catedră și o formă de agresiune birocratică.

Cancelariile școlilor s-au transformat în adevărate unități de primiri urgențe, unde profesorii încearcă să resusciteze un sistem aflat în moarte clinică. Sub asaltul a două mari experimente – utopia numită „România Educată” și **Legea 141/2025, a austerității bugetare**, realitatea din teren a devenit insuportabilă. Promisiunile bombastice s-au lovit de zidul cinismului administrativ, lăsând în urmă o breaslă epuizată, clase sufocante și un abandon cronic al calității didactice.

Săli ticsite și management de criză

Pe hârtie, ni se promitea o școală centrată pe elev. În realitate, rigorile bugetare au legalizat supraaglomerarea claselor, împingând limitele până la **32 de elevi la gimnaziu și 34 la liceu**. Algoritmul administrativ a forțat, totodată, comasarea unităților școlare mici.

Rezultatul? Săli ticsite, în care distanțarea pedagogică a înlocuit atenția individualizată. Într-un colectiv de peste 30 de adolescenți, profesorul

Prof. Ramona-Mihaela ROȘU
(continuare în pag. 4)

Raportul privind starea învățământului cosmetizează o stare de fapt îngrijorătoare

Interviu cu dl Ionel Hociung – președinte al Sindicatului din Învățământ Neamț

– Ați participat pe 8 octombrie la o ședință organizată de Inspectoratul Școlar împreună cu oficialitățile județului, având ca obiectiv o analiză asupra stării învățământului nemțean pentru anul școlar 2025–2026. Cât de utile sunt aceste întruniri?

– Cred că obligația prezentării unui Raport anual asupra stării învățământului ar trebui eliminată din cadrul legal. Spun acest lucru pentru că multe persoane care contribuie la întocmirea și prezentarea acestui Raport sunt puse în situația stânjenitoare de a cosmetiza o stare de fapt cel puțin îngrijorătoare a școlii românești.

An după an, în ultima perioadă, învățământul suferă schimbări toxice; aici menționez:

- adoptarea Legii 141/2025, cu toate efectele negative pe care le resimțim și astăzi;
- adoptarea legislației subsecvente Legii Educației care, prin viclenia unor dispoziții, de asemenea, contribuie suplimentar la dezastrul produs;
- abuzurile pe care Ministerul continuă să le facă și care sunt amplificate de dragul încadrării într-un buget auster și prost croit încă de la început;
- nu mai vorbesc despre întreaga dezbatere pe marginea proiectului de lege al salarizării personalului bugetar, cu ofertele de

A consemnat Gianina BURUIANĂ
(continuare în pag. 2)

Noblețea unei vocații, sărbătorită de Ziua Mondială a Educației

Pag. 2-3

Scriitorul Vianu MUREȘAN:

Caută înțelepciunea înainte de toate și toate celelalte îți vor fi date pe deasupra

Pag. 8-9

Pianistul Daniel CIOBANU:

Să nu confunzi complexitatea cu profunzimea și nici virtuozitatea cu adevărul artistic

Pag. 12

Profesorul Cosmin-Constantin SAVA:

Știu că tehnologia e un servitor excelent, dar un stăpân cumplit

Pag. 15

Noblețea unei vocații, sărbătorită de Ziua Mondială a Educației

Instituit de UNESCO în anul 1994, Ziua Mondială a Educației punctează adoptarea *Recomandării privind statutul cadrelor didactice* la data de **5 octombrie** 1966. Acest document fundamental, elaborat împreună cu Organizația Internațională a Muncii, a definit pentru prima dată drepturile, responsabilitățile și standardele internaționale privind formarea și activitatea profesorilor.

În spiritul unei tradiții consacrate deja în județul nostru, Ziua Educației a fost marcată anul acesta la Piatra-Neamț printr-o manifestare de o deosebită încărcătură simbolică, găzduită de Sala Bianca a Hotelului Ceahlău. Inițiată de Sindicatul din Învățământ Neamț, sub directa îndrumare a președintelui **Ionel Hociung**, întâlnirea i-a adus în prim-plan pe **profesorii pensionați începând cu data de 1 septembrie 2026**, într-o sărbătoare dedicată celor care și-au transformat profesia de credință într-un adevărat destin.

Cu minute bune înaintea orei 10 a.m., anunțată pentru deschiderea activității, profesorii omagiați au sosit purtând cu distincție

eleganța generației lor, încălzind atmosfera cu zâmbete calde și cu entuziasmul specific marilor revederi. Pentru început au avut ocazia să socializeze, să depene amintiri și să schimbe impresii, bucurându-se și de preparatele festive pregătite cu atenție de personalul restaurantului.

Partea oficială a evenimentului a fost deschisă de dl Ionel Hociung, președintele Sindicatului Liber al Lucrărilor din Învățământ și Cercetare Științifică Neamț, care, înainte de intonarea imnului național, a transmis un mesaj dual – de apreciere profundă pentru cariera cadrelor didactice prezente, dar și de fermă luare de poziție și „*indignare față de măsurile pe care Guvernul continuă să le adopte împotriva oamenilor din învățământ*”. Imnul

național, – considerat „o componentă fundamentală a identității noastre naționale, un simbol și un manifest al rezistenței” – a fost intonat de asistență cu vizibilă emoție, marcând un moment de tăcere solemnă.

În continuare liderul de sindicat a menționat că Ziua Mondială a Educației este menită să atragă atenția asupra misiunii fundamentale pe care profesorii de pretutindeni și-o asumă în formarea copiilor și a viitorilor adulți. S-a arătat că responsabilitatea uriașă a catedrei

Raportul privind starea învățământului cosmetizează o stare de fapt îngrijorătoare

(urmăre din pag. 1)

nerefuzat care, de fapt, erau un măr otrăvit și care, dacă ar fi fost adoptat, ar fi condus la umilirea și subordonarea tot mai profundă a personalului din învățământ.

Aici se adaugă și frustrarea faptului că măsurile de austeri-

confirmă acest lucru, cel mai recent semnal fiind lipsa de atractivitate a funcției de director de școală. În acest moment, în județul Neamț sunt numeroase școli fără niciun candidat la concursul pentru ocuparea funcției de director.

Știu că unii oficiali privesc cu oarecare adversitate sindicatul, prin

situăm de partea respectării legii, să tratăm cu toții cu înțelepciune și responsabilitate această problemă.

– *Ce reacție propuneți colegilor noștri în fața acestui război media-tic?*

– Aș vrea să avem cu toții încredere în continuare în sindicat, pentru că acțiunile pe care le întreprindem sunt întotdeauna de bună-credință și vor fi îndreptate în permanență spre interesul personalului din învățământ, fie că sunt cadre didactice, personal auxiliar, administrativ, sau de conducere, îndrumare și control.

Și vă asigur, cu încredere și consecvență, că demersurile noastre vizează exclusiv condiții mai bune de muncă și salarizare, îmbunătățirea și respectarea cadrului legal și buna funcționare a sistemului, în ansamblu.

– *Care este soluția găsită de Ministerul Educației pentru a acoperi deficitul bugetar de salarii din județul Neamț până la finalul anului și cum va afecta aceasta personalul rămas în sistem?*

– Întrebarea este binevenită deoarece trebuie să știți și faptul că bugetul de salarii pentru sistemul de învățământ din județul Neamț se epuizează odată cu plata aferentă lunii septembrie 2026, care este efectuată în data de 14 octombrie 2026. Soluția găsită de ministru, în lipsa unei rectificări bugetare, a fost

reducerea cu aproximativ 300 de norme din cele existente și aprobate pentru acest an. O mare parte din aceste norme aproape jumătate au fost deja eliminate prin restrângerea de activitate ale cadrelor didactice, diferența urmând să se realizeze din posturi aparținând personalului auxiliar și administrativ. Chiar dacă, deocamdată, personalul auxiliar și administrativ aflat în activitate, nu va fi afectat, aceste reduceri de posturi efectuându-se prioritar, în primă fază, din posturile vacante, nu putem accepta o asemenea soluție; rămâne problema legată de normele de muncă ale celor rămași în activitate, pentru că încărcătura volumului de muncă este excesivă.

– *Într-un sistem atât de copleșit de măsuri nefavorabile, ați reușit să mai aduceți bucuria de a ne cinsti colegii ajunși la pensie?*

– În data de 5 octombrie 2026, am organizat și desfășurat, de acum tradițională sărbătorire a colegilor, membri de sindicat, personal didactic, auxiliar și administrativ, care au ieșit la pensie în anul școlar 2025-2026.

La eveniment au participat un număr record de persoane, aproape dublu față de anii anteriori, ceea ce ne arată presiunea la care este supus personalul din învățământ, în urma măsurilor de austeritate luate de Guvernul Bolojan.

tate au afectat prioritar sistemul de învățământ, celelalte sectoare de activitate bugetare nefiind atinse atât de puternic, majoritatea deloc. Toate acestea creează stări de tensiune și nemulțumire care nu fac decât rău școlii.

– *Se pare că astăzi, profesia de dascăl devine tot mai puțin atractivă...*

– Sunt câțiva indicatori care

prisma acțiunilor pe care le întreprinde pentru respectarea cadrului legal. Știu, de asemenea, că acum conducerile unor unități de învățământ se află între ciocan și nicovală, asta însemnând pendularea între rezolvarea unor dispoziții transmise de unele structuri MEC, de multe ori verbal, și respectarea legii sau a hotărârilor judecătorești. Și mai știu că, din această cauză, ar trebui să ne

Noblețea unei vocații, sărbătorită de Ziua Mondială a Educației

Impune recunoaștere și recunoștință publică, dar mai ales măsuri concrete pentru protejarea statutului și a demnității cadrelor didactice din România. În opinia sa, recâștigarea prestigiului școlii românești depinde de un sistem legislativ ferm, care să ofere siguranță dascălilor, precum și de o voce comună a profesorilor, părinților și elevilor, capabilă să facă din educație o prioritate națională în fața provocărilor din societatea actuală.

Chiar dacă în ceea ce privește situația materială s-au făcut unele îmbunătățiri după greva din 2023, prin adoptarea măsurilor prevăzute de Legea 141/2025 și a legislației subsecvente Legii Învățământului, școala românească a primit din partea clasei politice aflate la guvernare, pe fondul așa-zisei crize bugetare, câteva lovituri care au afectat grav cadrele didactice, prin disponibilizări masive și diminuări ale veniturilor. Și elevii au fost defavorizați, prin deteriorarea condițiilor de învățare. Ruptura este cu atât mai mare cu cât observăm că alte sectoare bugetare nu sunt atât de puternic atinse. Ne confruntăm și cu o lipsă de personal didactic auxiliar și administrativ, și cu restricții de angajare aici, ceea ce duce la o încărcare suplimentară a normei de muncă. Societatea trebuie să conștientizeze rolul extrem de important al educației în peisajul social actual extrem de scindat – a mai precizat dl Ionel Hociung, după care a adresat sărbătoriiilor calde urări de „La mulți ani!”

Microfonul a revenit ulterior doamnei **Gabriela Grigore**, secretar general al Sindicatului Liber al Lucrărilor din Învățământ și Cercetare Științifică Neamț, care a oferit un discurs de o rară vibrație emoțională.

În cuvinte de profundă încălcare a afectivității, autoarea discretă a acestui mesaj de suflet a lăsat să i se ghicească în voce o lacrimă abia stăpânită: Inițiativa Sindicatului din Învățământ Neamț nu își propune doar cinstirea unor cariere desăvârșite ci și recunoașterea publică a valorii autentice și promovarea unor modele de dascăli ce și-au purtat cu demnitate plăcuta povară a luminii, a învățaturii, a devenirii. Astăzi, întâlnirea cu dvs. mi-a provocat un amalgam de gânduri și sentimente: bucurie, admirație, prețuire, speranță dar totodată și tristețe. Căci iată: „Se lasă iarăși toamna, în inimă și-n gând, Și plouă ca-n poveste cu frunze pe pământ, O frunză își i-a zborul lăsând copacii goi, Lăsat-am viața școlii, căci toamnă e și-n noi.” Se spune că te afli la vârsta pensionării atunci când te mândrești cu anii tăi, ai cules darurile vieții și acum le vei culege pe cele ale înțelepciunii și ale bucuriei de a trăi. După atâtea zile începute devreme și încheiate târziu, după atâtea dimineți în care ați lucrat în clasă cu răbdare, dăruire și demnitate, după atâtea ani în care ați purtat responsabilități și griji fără să obosiți și fără să cereți aplauze, după o carieră în care ați făcut cu bani puțini specialiști pentru

străini, iată a sosit momentul în care trebuie să vă exprimăm recunoștința noastră profundă, respectul și aprecierea pentru toată truda pe care ați depus-o.

Dna Gabriela Grigore a nuanțat și cealaltă fațetă a acestei etape de viață, vorbind deschis despre dezavantajele și nostalgia specifică pensionării. Totuși, într-o notă plină de optimism și căldură, vorbitoarea a subliniat că retragerea de la catedră nu înseamnă sfârșitul unei povești, nu este o destinație ci o nouă călătorie. Încheierea a fost marcată de urări de sănătate, pace în suflet și inimă împăcată, adresate celor aflați în sală.

Reținem și din cuvântul dnei **Roxana Irina**, vicepreședintă a SLLICS Neamț: Astăzi nu spunem „Adio”, spunem „Vă mulțumim pentru tot: pentru răbdarea cu care ați înfruntat anii grei, pentru pasiunea cu care ați inspirat tinere generații, pentru dăruirea cu care ați apărut valorile școlii românești.” Ați fost mai mult decât profesori, ați fost mentori, ați fost sprijin și uneori ați fost a doua familie pentru elevii noștri. Știm că nu a fost niciodată ușor. Ați trecut prin vremuri de schimbări, prin reforme, prin lipsuri și uneori prin nedreptăți. Dar nu v-ați pierdut nici credința în educație, nici dragostea de elevi, nici demnitatea. Intervenția s-a încheiat într-o notă de aleasă considerație, cu gânduri calde și urări sincere pentru o etapă de pensionare îndelungată și senină.

Din rândul celor omagiați, dl profesor de istorie **Liviu-Constantin Rusu** a dorit să dezvăluie câteva gânduri: Iată, este Ziua Profes

esorului și, cu această ocazie ar trebui să ne oprim o clipă și să reflectăm la ceea ce am realizat, la împliniri și bucurii, dar mai ales la oamenii deosebiți întâlniți de-a lungul carierei, față de care se cuvine să avem cea mai sinceră recunoștință. În acest context li s-au adresat mulțumiri colegilor de la următoarele instituții: Școala din

Ionel HOCIUNG, Miluța CRISTAL, Gabriela GRIGORE, Petru CRISTAL

Bârgăoani, unde dl profesor și-a început cariera, Liceul Economic „Alexandru Ioan Cuza” din Piatra-Neamț, unde a activat 33 de ani (N. R. – atât ca profesor dar și ca director și apoi lider de sindicat), SLLICS Neamț (membru din anul 1991), Asociația Învățătorilor.

Un alt mesaj consistent din sală a fost cel al dlui **Leonard Vacaru**: Astăzi se împlinesc 32 de ani de când a fost declarată Ziua Mondială a Educației. Activitatea noastră este de o însemnătate deosebită, iar munca noastră nu se oprește aici, deoarece mai avem multe de spus, atât în rândul tinerei generații cât și în societate. În continuare, au fost aduse în atenție o serie de aspecte pragmatice din sfera drepturilor salariale. Printre acestea, un punct central l-a constituit acordarea primei echivalente cu două salarii, de care trebuiau să beneficieze cadrele didactice pensionate începând cu data de 1 septembrie 2026.

Din dinamica unei manifestări de o asemenea anvergură nu putea lipsi dimensiunea artistică, oferită cu măiestrie de elevii Liceului de Arte „Victor Brauner”. Au evoluat elevele Patrisiia Ivanets și Maria Buzatu la nai (profesor Radu Moroșanu), acompaniate la clape de Radu Surujiu și Alexia Apreutesei – canto, virtuozitatea și sensibilitatea lor fiind răsplătite cu ropote de aplauze.

Finalul festivității a stat sub semnul bucuriei împărtășite prin ciocnirea cupelor de șampanie și intonarea în cor a tradiționalului „La mulți ani!”. În fotografia de grup, zâmbetele reîntâlnirii s-au adunat ca într-o pictură de toamnă, oferind imaginea unei comunități unite prin noblețea aceleiași vocații.

A consemnat
Gianina BURUIANĂ

O analiză asupra sistemului educațional din România (II)

(Urmare din numărul trecut)

Alte cauze care ar menține o stare de conservare a unei practici pedagogice simpliste, chiar neadecvate, ar putea fi și *mentoratul* și *consilierea*, de care ar trebui să aibă parte profesorii care sunt pe parcursul obținerii gradelor didactice, parcurs care se transformă adesea în inspecții cu caracter formal, fals valorizatoare, fără „timpul de reflecție” necesar corectării procesului didactic, acolo unde este cazul. Elevii sesizează aceste lucruri și fac remarci de tipul „în ora cu inspecție, totul este altfel”.

Conținutul programelor rămâne insuficient adaptat realităților sociale și nu neapărat din lipsa de viziune a membrilor comisiilor de lucru, poate, mai degrabă, din teama de a nu greși, de a fi pe un „teren sigur”, nu cumva să apară controverse (vezi discuțiile cu privire la programa de limba română și istorie). Marea oportunitate, libertatea profesorului de a transforma un conținut al programei, care în fapt apare sub forma unei

propoziții simple sau dezvoltate, nu este exploataată suficient.

Statutul socio-profesional al cadrelor didactice influențează direct prestigiul educației. Pregătirea profesorilor a rămas haotică, lăsată la decizia fiecăruia, după cum „prinde” cineva ceva cursuri de formare „atractive”, gratuite și necesare, la un moment dat. Rare sunt cazurile în care, la nivelul școlii, sunt realizate cercetări atente asupra formărilor necesare – raportate la nevoile elevilor și misiunea profesorului. Ineficiența programelor de formare continuă a profesorilor derivă dintr-o combinație de factori structurali, organizaționali și culturali. Un prim factor îl constituie caracterul formal și birocratic al multor programe de formare. Nu este înțeles pe deplin rolul și sensul acestora: de exemplu, cursurile de abilitare curriculară, de o importanță covârșitoare în sistemul educațional, deoarece dezvoltă competențe pentru un proces didactic conform unor programe școlare noi sau apar ca urmare a unor reforme de proces, sunt considerate simple cursuri care „încarcă” inutil timpul

profesorilor. În aceste condiții, nu este de mirare faptul că, în luna septembrie apar proiectări alambicate, copiate după diferite „modele” găsite pe internet. Directorii și responsabili comisiilor de curriculum au în responsabilitate avizarea acestor documente, unii iau în serios acest demers, alții girează prin semnătură multă „maculatură”.

Participarea profesorilor la cursurile de formare continuă este adesea motivată de necesitatea acumulării de credite profesionale transferabile, nu de interesul autentic pentru dezvoltare profesională. În acest context, formarea devine un scop cu finalitate administrativă, nu un proces real de învățare și formare continuă, care ar trebui să fie transferat la nivelul elevilor, în clasă. Un alt aspect important este calitatea formatorilor. În numeroase situații, formările sunt susținute de persoane cu experiență limitată în învățământul preuniversitar sau cu competențe pedagogice insuficient validate. Absența unei selecții riguroase a formatorilor afectează credibilitatea și eficiența procesului de formare. Se

Între iluzia reformei și realitatea epuizării

(urmare din pag. 1)

nu mai este un mentor, ci un împlânzitor de lei. Fiecare oră devine o bătălie pentru liniște, unde energia predării este confiscată de efortul de a menține disciplina. Statul a transformat actul de învățare într-o linie de asamblare industrială, unde calitatea este sacrificată pe altarul economiilor la buget.

Incluziunea pe genunchi: copiii cu CES, abandonati

Dacă există un capitol unde ipocrizia sistemului atinge cote maxime, acesta este integrarea copiilor cu Cerințe Educaționale Speciale (CES). Politica incluziunii, un concept nobil pe hârtie, a fost aruncată în școli fără resurse, fără personal de sprijin și fără o pregătire reală.

Profesorul se trezește singur în fața unei clase-mamut, având responsabilitatea de a preda o materie rigidă, în timp ce trebuie să ofere sprijin terapeutic copiilor cu tulburări severe de spectru autist, ADHD sau deficiențe cognitive. În lipsa specialiștilor, incluziunea fragmentează ritmul tuturor celor din sală și adâncește sentimentul de neputință de ambele părți ale catedrei.

Birocrația ca armă împotriva timpului didactic

Peste această oboseală se așterne o birocratie sufocantă, care a transformat cancelariile în sucursale de arhivă digitală. Profesorul nu mai are timp să gândească o lecție interactivă, fiind asfixiat de tabele, rapoarte de progres, planuri remediale și statistici inutile.

Fiecare oră de curs este dublată

de ore de muncă scriptică, care, bineînțeles, nu e menită să îmbunătățească actul didactic. Evaluările și standardele se schimbă permanent, într-un haos legislativ care induce instabilitate. Când timpul dedicat hârtiilor îl depășește pe cel dedicat elevului, educația încetează să mai fie despre oameni, ci devine doar o bifă într-un dosar virtual.

Exodul demnității: Ultima generație dă stingera

Ceea ce legiuitorii ignoră este resursa cea mai prețioasă: **omul de la catedră**. Sub presiunea salariilor măcinate de inflație și a oprobiului public orchestrat la fiecare protest, cancelariile se golesc de vocație.

Asistăm la un masacru silențios. Profesorii cu experiență aleg pensionarea anticipată sau reconversia profesională. Tinerii

străluciți ocolesc sistemul, speriați de perspectiva de a fi blocați de legile austerității bugetare. În cancelarii plutește o tristețe grea, un amestec de resentiment și epuizare. Dacă reformele actuale vor continua să confunde școala cu o fabrică de statistici, „România Educată” va fi doar un epitaf. Ultima generație de profesori de vocație închide lumina, lăsând în urmă un sistem care știe să economisească bani, ale cărui structuri produc cifre, dar a uitat cum să crească oameni.

Tristețea din cancelarie anunță... că lumina de la capătul tunelului a fost stinsă de inconștiența guvernanților, luând cu ea și ultima fărâma de idealism din sufletul dascălilor.

Tristețea din cancelarie anunță un început al sfârșitului...

Lecția de istorie □ Luna octombrie □ Lecția de istorie □ Luna octombrie □ Lecția de istorie □ Luna octombrie

Luna OCTOMBRIE 2026

1/1927 – n. **Nestor Vornicescu**, la Lozova, Lăpușna, Basarabia (d. 17. 05. 2000, Craiova), ecumenist, istoric, doctor (1983). După șapte clase, a intrat novice la Schitul Nechit, Neamț (1943); la Mănăstirea Neamț, a urmat Seminarul de Muzică Bisericească și Seminarul Monahal Superior (1946-1951); a absolvit Institutul Teologic, București (1955). Preot la Catedrala Episcopală din Iași și bibliotecar al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, stareț la:

Mănăstirea „Sfântul Ioan cel Nou”, Suceava, la Mănăstirea Neamț (1966-1970); cursuri post-universitare la Bossey și Geneva (1969-1970), mitropolit al Olteniei (1978). Membru de

Rememorări nemțene

onoare al Academiei Române (1992). A scris numeroase cărți, articole și studii pe teme patristice, istorice și ecumenice, publicate în țară și străinătate, prezentate la întruniri internaționale. Distins cu ordine ale Patriarhiilor Ortodoxe.

■ 4/1876, n. **Dumitru Gh. Cădere**, la Buhalnița, Neamț (d. 1941, București), profesor universitar, om de știință. A absolvit Facultatea de Științe din Iași, a predat la: Liceul „Gheorghe Roșca-Codreanu”, Bârlad, Liceul Național Iași,

Seminarul „Veniamin Costachi”, Școala Normală „Vasile Lupu”, iar după Primul Război Mondial, la catedra de mineralogie a Universității ieșene. Cursuri de specializare la Viena, titlul de doctor (1924) și doctor docent (1927). Funcții: inspector general și secretar general în M. I. P., membru al societăților științifice din cadrul Universităților din Iași, Viena și Berlin. În redacțiile: „Arhiva” și „Cultura română”. Autor de manuale școlare („Noțiuni elementare de fizică” și „Noțiuni elementare de chimie”), precum și de studii: „Notă asupra rocilor eruptive de pe Borca”, „Paleozoicul din Dobrogea” ș. a. S-a ocupat de editarea operei lui Petru Poni (5 volume, 1910-1928).

■ 10/1955 – n. **Dinu Huminiuc**, la Strunga, Iași. Absolvent al Institutului de Arte Plastice „Ioan Andreescu” din Cluj (1979), după care s-a stabilit la Piatra-Neamț. Expoziții de grup și

O analiză asupra sistemului educațional din România (II)

Impune un corp de formatori naționali specializați pe domenii, așa cum în anul 2012 începuse ministerul să închege un nucleu, doar că, pe parcurs selecția a devenit atractivă și pentru persoane lipsite de competențe, dar cu multe „competențe relaționale”, tot procesul devenind nul prin calitatea grupului constituit. Nu trebuie să ne fie teamă de cuvinte care implică competențe maxime, cum ar fi „expert”. Nu trebuie să deranjeze pe nimeni acest concept. Ar trebui să ne deranjeze cauza care a dus la denaturarea sensului acestui cuvânt. Realitatea a confirmat, din nou, că în grupul formatorilor s-au strecurat și persoane fără credibilitate profesională în formarea resurselor umane. Cursuri de calitate, livrate impropriu, au devenit indezirabile. De asemenea, lipsa unei corelări între formare și evaluarea performanței profesionale diminuează impactul acestor programe.

Participarea la cursuri nu este urmată de monitorizarea aplicării competențelor dobândite la clasă, iar progresul profesional nu este corelat în mod real cu calitatea actului didactic. Astfel, formarea continuă nu produce schimbări sistemice, ci rămâne un demers individual, izolat. Nu în ultimul rând, cultura organizațională din școli nu susține suficient învățarea profesională colaborativă, însă e drept că nici profesorii nu solicită astfel de comunități de învățare. Schimbul de bune practici, mentoratul și comunitățile de învățare sunt slab dezvoltate, iar formarea rămâne un proces individual, fragmentat și lipsit de continuitate. Consecința directă a acestor disfuncționalități este menținerea unor practici didactice tradiționale, rezistente la inovație și dificil de adaptat nevoilor elevilor contemporani. Ineficiența formării profesorilor din România nu este determinată de lipsa cursurilor de formare, nici de valoarea acestora, ci de modul în care sunt livrate, asumate și integrate în cariera didactică, zi de zi.

Cursurile de formare continuă sunt, în mare parte, teoretice, iar conținuturile lor nu reflectă mereu realitățile din școli sau mai bine zis, nu oferă soluții personalizate. Participarea la cursuri se suprapune adesea cu activitatea didactică sau

cu timpul personal, ceea ce duce la suprasolicitare și stres. În unele situații, profesorii ajung să urmeze aceste programe mai degrabă din obligație administrativă decât dintr-o dorință autentică de dezvoltare profesională. La acestea se adaugă și costurile: nu toate cursurile sunt gratuite sau finanțate de instituțiile de învățământ/MEC, iar cheltuielile pot deveni împovărătoare. Nu în ultimul rând, birocrația asociată formării continue constituie o altă sursă de nemulțumire. Accentul pus pe documente, rapoarte și evaluări formale riscă să diminueze importanța impactului real al cursurilor asupra practicii pedagogice. Atunci când certificarea devine mai importantă decât conținutul învățării, scopul principal al formării profesionale este parțial pierdut. Multe cursuri nu oferă soluții concrete pentru problemele reale cu care se confruntă profesorii: managementul clasei – situații problemă, incluziunea elevilor cu nevoi speciale – mult zgomot, puține rezultate. Utilizarea tehnologiilor digitale la clasă – ușor de verificat – pot demonstra câți profesori sunt utilizatori constanți ai tehnologiilor, câți reușesc să rezolve problema instruirii diferențiate. De ce nu se întâmplă astfel? Din cauza claselor aglomerate, a timpului de lucru insuficient, a monitorizării lipsite de constanță sau o fi de vină slăbiciunea unui sistem timorat din cauza presiunilor de tot felul.

Nivelul de salarizare rămâne o eternă problemă de tipul „cuiul lui Pelelea”, mai ales pentru sindicate. Anual folosesc „cuiul” să își ridice pălăriile (vezi povestea). Condițiile de muncă s-au îmbunătățit considerabil, trebuie să recunoaștem asta, poate ar trebui să mai recunoaștem și că tehnologia a invadat la propriu spațiul școlar urban și rural, însă cu utilizarea eficientă a acesteia avem probleme. Adesea „tablele smart” sunt de decor, aplicațiile rămân în online, rareori ajung în clase, internetul ne mai joacă feste, mouse-ul provoacă emoții. Mai apare și cea mai sensibilă discuție, aceea cu privire la „recunoașterea publică” a profesorilor, valorizarea acestora, ieșirea din tipare.

(Continuare în numărul următor)

Elena CONSTANTIN-PREDA

Conferință despre Inteligența Artificială

Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț, în parteneriat cu Academia Oamenilor de Știință din România, Filiala Piatra-Neamț, a prezentat miercuri, 14 octombrie 2026, în Sala Cupola, conferința publică „Inteligența Artificială și chimia” susținută de prof. univ. dr. Gheorghe Surpățeanu.

Conferința aduce în atenția publicului formele Inteligenței Artificiale (IA) (îngustă, generativă, superinteligentă); istoricul IA (de la Turing, Mac Carthy la inteligența profundă); IA și computerele (soft și hard: algoritm, scheme logice, implementare, limbaje, microprocesoare, memorii, modele etc.); IA în chimie (mecanica moleculară, mecanica cuantică, dinamica moleculară, reactivitate chimică, sinteze totale computerizate, inginerii moleculare, senzori moleculari, supermolecule, biomolecule); precum și IA, societatea în rețea (inteligența naturală-conștiință, algoritm-conștiință, unde este diferența?).

Prof. univ. dr. Gheorghe Surpățeanu a fost coleg într-o comisie de abilitare cu Henri B. Kagan, unul dintre cei doi câștigători ai Premiului Nobel pentru Chimie de anul acesta. Henri B. Kagan s-a născut în 1930, în Franța, a obținut doctoratul în 1960 la Collège de France și a fost profesor emerit la fosta Université Paris-Sud.

Membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, prof. univ. dr. Gheorghe Surpățeanu a mai susținut la Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț conferințele „Încălzirea globală și consecințele ei” – 6 iunie 2022; „Dumnezeu, universul și știința” – 22 noiembrie 2024 și „Energia: trecut, prezent și viitor” – 2 iulie 2026.

(Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț)

Lecția de istorie □ Luna octombrie □ Lecția de istorie □ Luna octombrie □ Lecția de istorie □ Luna octombrie

Personale (1977-2009): Cluj, Alba Iulia, Piatra-Neamț; colective (1986-2010): Galeria Municipiului București, Târgu-Mureș Piatra-Neamț, Baia Mare, Bacău, Suceava („Voronțeană”), Moinești, Iași, Satu Mare, Franța, Budapesta. A participat la tabere de creație (1987-2007): Viișoara, Neamț; Brateș, Dumbrava, Izvorul

Muntelui, Văratice toate în Neamț; Botoșani. Colaborări: „Antiteze”, „Poesis”, „Panteon”; coperte, cataloage, grafică de carte (Trilogia „Omul de hârtie”, versuri, de Emil Nicolae). Pictură bisericească: în Neamț. Premii: „Voronțeană”; „Saloanele Moldovei”;

Bienala „Lascăr Vorel” ș. a.

■ 13/1843 – n. Ștefan Vârgolici, la Borești, Neamț (d. 29. 07. 1897, Iași), poet, critic literar și traducător. A frecventat Școala Dom-

Rememorări nemțene

nească din Piatra-Neamț, la Iași, gimnaziul, liceul și Facultatea de Litere și Filozofie; va studia, la Madrid, Paris și Berlin. A predat la Bârlad și la Universitatea ieșeană (1875-1897), inspector general al învățământului secundar. A alcătuit manuale școlare și o gramatică a limbii latine. Membru al Societății „Junimea”, membru corespondent al Academiei. Debut cu „Din Moldova”. Primul care face cunoscut folclorul iberic la noi; traduce „Don Quijote de la Mancha”, de Cervantes prima parte, și scrie studii

despre Lope de Vega, Calderon de la Barca. Traduceri din: Molière, Lamartine, Musset, Schiller și Byron, Anacreon, Vergiliu, Propertiu, Tibul, Fedru, Ovidiu ș. a. Colaborări: „Curierul de Iași”, „Lumina ilustrată”, „Trompeta Carpaților”.

■ 15. 10. 1922 – d. Dimitrie Apostolide, la Piatra-Neamț (n. 1852, Piatra), medic, profesor, deputat. A frecventat cursurile Școlii Domnești conduse de Nicolae Vicol, apoi, cu sprijinul Primăriei, pe cele ale Academiei Mihăilene din Iași, urmate de Facultatea de Medicină din Viena. A

Constantin TOMȘA

(continuare în pag. 6)

Simpozionul „Geografia în învățământul preuniversitar – prezent și perspective”, ediția a XXVIII-a

Tinutul Zimbrului a găzduit, sâmbătă, 10 octombrie 2026, cea de-a XXVIII-a ediție a Simpozionului Național de Geografie „Geografia în învățământul preuniversitar – prezent și perspective”, desfășurată sub genericul „Premise

Lucrările simpozionului au fost deschise de prof. dr. Constantin Roșu, urmate de binecuvântarea arhim. prof. dr. Mihail Daniliuc și de mesajele inspectorului școlar prof. Anca-Elena Cituran și primarului comunei Vânători-Neamț, Maria-Adriana Petrariu.

în comuna Vânători-Neamț”, evidențind particularitățile unui teritoriu în care patrimoniul religios și cadrul natural formează un ansamblu geografic distinct.

O altă contribuție a aparținut conf. univ. dr. habil. Dumitru Mihăilă de la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, care a prezentat „Resursele turismului balneoclimatic din România”, subliniind importanța acestora în valorificarea potențialului turistic național.

Problematica schimbărilor climatice a fost abordată în comunicarea „Schimbări climatice și reziliență teritorială în spațiul geografic dintre Carpați și Nistru. Repere pentru o abordare integrată”, realizată de inspector școlar prof. Anca-Elena Cituran și prof. Cătălin-Viorel Cituran (Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri”, Săbăoani). Lucrarea a evidențiat necesitatea integrării presiunii climatice, vulnerabilității, adaptării și serviciilor meteorologice și climatologice în evaluarea rezilienței teritoriale.

Elevul olimpic internațional Călin-Lucian Ciocoiu de la Cole-

când în atenție provocările conservării patrimoniului natural.

Ținutul Zimbrului a constituit un punct central al manifestării prin filmul documentar realizat de Administrația Parcului Natural Vânători-Neamț și prezentarea „Eco-destinația turistică Ținutul Zimbrului”, susținută de Geanina Fedeles, președinte și manager al ecodestinației.

Dimensiunea aplicativă a simpozionului a inclus o vizită la țarcul cu zimbri și elani, precum și vizitarea Ansamblului Schitului Monahal Vovidenia, a Casei Memoriale Visarion Puiu și a Muzeului Mihail Sadoveanu.

Prin diversitatea comunicărilor și a activităților desfășurate, simpozionul a reafirmat rolul geografiei în înțelegerea relațiilor dintre societate și mediu, în educația pentru patrimoniu și în promovarea dezvoltării durabile.

Ajunsa la ediția a XXVIII-a, manifestarea confirmă continuitatea unei tradiții științifice și educaționale valoroase, demonstrând că geografia reprezintă un element de

UNESCO în Ținutul Zimbrului”. Organizat la Vânători-Neamț de Societatea de Geografie „Alexandru Ungureanu” – Filiala Neamț, Inspectoratul Școlar Județean Neamț și Parcul Natural Vânători-Neamț, evenimentul a adus în prim-plan valorile patrimoniului natural și cultural, cercetarea geografică și perspectivele dezvoltării durabile.

Evenimentul a reunit cadre universitare de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, profesori din învățământul preuniversitar, specialiști din diferite domenii și reprezentanți ai administrației locale, oferind un cadru de dialog privind cercetarea geografică, patrimoniul natural și cultural și dezvoltarea durabilă.

Sesiunea științifică a debutat cu prezentarea arhim. prof. dr. Mihail Daniliuc, „Biserica Mănăstirii Neamț, desăvârșirea stilului ștefanian”, evidențind valoarea patrimoniului monastic. Programul simpozionului a inclus și o intervenție online a prof. univ. dr. habil. Corneliu Iașu de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Prof. univ. dr. habil. Adrian Grozavu a prezentat comunicarea „Conceptul de multi-hazard – abordări recente în cercetarea riscurilor”, iar conf. univ. dr. Adrian Ursu a abordat tema „Patrimoniul UNESCO între valorizare și constrângere – implicații pentru dezvoltarea teritorială”.

Lector univ. dr. Răzvan Deju a susținut lucrarea „Peisajul monastic

giul Național „Ștefan cel Mare” din Târgu Neamț și conf. univ. dr. Ciprian Chelariu au prezentat comunicarea „Patrimoniul UNESCO și limitele protecției carstice sub presiunea dioxidului de carbon”, adu-

referință pentru întâlnirea dintre cercetare, educație, conservarea naturii și valorificarea patrimoniului cultural.

Gianina BURUIANĂ

Lecția de istorie □ Luna octombrie □ Lecția de istorie □ Luna octombrie □ Lecția de istorie □ Luna octombrie

(urmăre din pag. 5)

fost medic primar în Piatra-Neamț și, tot aici, profesor de germană la Gimnaziul Clasic, iar la Institutul Particular de Fete „Lumina”, a predat științele naturii. A fost deputat din partea P. N. L. A colaborat la publicațiile locale: „Asachi”, „Correspondența provincială”, „Mișcarea liberală”, „Renașterea”. În 1903, împreună cu doctorul Petru Fluor și profesorul C. D. Gheorghiu, a înființat Societatea Cooperatistă Română „Munca” și a editat revista omonimă (1904-1906).

■ 18/1944 – n. Gheorghe V. Țigău, la

Rucăr, Argeș (d. 05. 12. 2020, Piatra-Neamț), profesor, publicist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității București (1967). Cariera didactică la: Borca, Neamț (și director adjunct), inspector școlar în Neamț. Debut în „Ateneu”

Rememorări nemțene

(1985); editorial: „Noțiuni fundamentale de teorie literară” (2000), urmată de un manual, o monografie a Liceului din Borca și de două cărți, în care a valorificat folclorul din Județul Neamț: „La pârâul dorului. Literatură populară de pe Valea Bistriței și din împrejurimi” și „La fântână, la izvor”. Colaborări: la revista **Apostolul** și toate publicațiile din Neamț; „Tribuna învățământului”; „Școala modernă” ș. a.

■ 18/1952, n. **Dănuț Dumitru Ursache**, Piatra-Neamț (d. 27. 03. 2010, Băile Felix, Ora-

dea), profesor, publicist și prozator. A absolvit Liceul „Petru Rareș” din localitatea natală (1971), Facultatea de Filozofie a Universității din Iași (1975), doctor (1993). Cariera didactică: în Piatra-Neamț (Casa de Copii-Băieți, Liceul Industrial Nr. 5 azi, Liceul Economic „Alexandru Ioan Cuza”, Liceul „Petru Rareș”). Distins cu Diploma de onoare – locul I pe țară – în competiția „Eficiență și creativitate în învățământ” (1994). **Membru în colectivul de redacție al publicației „Apostolul”**; colaborări: „Asachi” și „Ceahlăul” din Piatra-Neamț; „Tribuna învățământului”. Cărți: „Introducere în filosofia lui Lucian Blaga”; romanele:

De la pasiunea pentru lectură la inovație IT: Noul hub comunitar al Fundației Autonom își deschide porțile

Prima zi a lunii octombrie 2026 a marcat un moment deosebit pentru orașul Piatra-Neamț datorită inaugurării noului hub al Fundației Autonom. Conceput ca o reîntâlnire între

dintr-un crez intern profund: dorința de evoluție continuă prin cunoaștere. Un exemplu elocvent în acest sens este cultura organizațională a lecturii, cultivată activ prin asumarea personală a fiecărui membru de a parcurge cel

fiecare detaliu al amenajării.

Discursul Oanei Ciurdea a început cu următoarea mențiune: *Hub-ul Fundației Autonom nu este doar un spațiu frumos amenajat și dotat cu tehnologie. Ne dorim să fie un loc viu, în care copiii să vină cu încredere și curiozitate, să descopere lucruri noi, să creeze, să citească, să experimenteze și să se bucure de timpul petrecut aici.*

Fiecare sală a fost gândită pentru un anumit tip de experiență. Astfel în **Fabulandia** copiii vor descoperi bucuria lecturii împreună cu **Anca Iorga, Carmen Andriescu și Mihaela Aparaschivei**.

În **Sala Multirol** se vor organiza ateliere de pictură, alături de **Ionela Chiru** și ateliere de artă și grafică împreună cu **Ana-Maria Lemnaru**. Asociația Mirias va fi reprezentată de **Ramona Roșu și Iulia Panainte** care vor susține

Eu Codez, coordonată de **Cristina și Cornel Ciurezu**, se vor desfășura ateliere de robotică, modelare, proiectare și imprimare 3D. Adolescenții vor putea descoperi și lumea inteligenței artificiale, în cadrul cursurilor susținute cu ajutorul lui **Răzvan Căpățână**. De asemenea, elevii din clasele I-IV se vor bucura de un curs despre *Primii pași în programare*, pe care îl vor susține angajații departamentului Proiecte Speciale.

În **Sala de Podcast**, **Mihaela-Cătălina Tărcăoanu** și elevii săi care au ales opționalul de jurnalism la liceu vor coordona un club pe această temă. Aici, adolescenții vor învăța să pună întrebări adecvate, să își exprime ideile și să vorbească în fața unui microfon.

Întâlnirea s-a încheiat cu dorința exprimată a organizatorilor ca hub-ul să fie un loc deschis

prieteni, departe de tiparele discursurilor formale, evenimentul a adus împreună, pe lângă angajați proprii, o parte a colaboratorilor instituției – profesori, jurnaliști, parteneri de proiecte. Manifestarea a fost onorată de prezența domnului **Ionuț-Liviu Ciocoiu, Inspector Școlar General al ISJ Neamț**.

Potrivit echipei de proiect, scopul evenimentului a fost familiarizarea publicului cu noul spațiu de desfășurare a activităților și prezentarea viziunii din spatele hub-ului. De asemenea, întâlnirea a oferit prilejul de a-i cunoaște pe cei care vor anima acest proiect, totul încheindu-se într-o notă relaxată de networking și socializare.

Fondată în anul 2012, Fundația Autonom și-a asumat de la bun început o misiune fermă, orientată către educație, pilonul fundamental al dezvoltării comunitare. Această viziune izvorăște

puțin o carte în fiecare lună – a declarat la începutul întâlnirii Cătălina Nicola, directoarea Fundației Autonom. Cheia atingerii acestui obiectiv ambițios a reprezentat-o implicarea directă a echipei: angajații Autonom s-au transformat în voluntari dedicați, reușind să deruleze peste 1.600 de proiecte educaționale la nivel național.

În continuare, **Denis Alexandru** a dezvăluit istoricul și metamorfoza noului spațiu, în timp ce **Oana Ciurdea** a adus în prim-plan dimensiunea umană, conturând portretele și poveștile celor care vor da viață acestui hub. O mențiune specială se cuvine rolului discret dar esențial purtat de doamna **Elena Ștefan** – cea care a insuflat Fundației pasiunea și vocația pentru lectură – precum și doamnei **Carmen Corneanu**, designerul a cărui viziune rafinată se regăsește în

activități de literație și cursuri de **l i m b a e n g l e z ă** pentru copii cu vârsta între 5-8 ani. Pentru **l i m b a f r a n c e z ă** cursurile vor fi susținute de **Bianca Darabă**. Tot în această sală, **Mirabela Diau** va coordona ateliere de scriere creativă iar **Anca Iorga** va susține activități de dezvoltare personală, de identificare și gestionare a emoțiilor, dedicate celor din clasele primare.

În **Sala IT**, împreună cu echipa

comunității, în care să se construiască împreună proiecte educaționale cu sens și în care copiii să se simtă ascultați, încurajați și liberi să își imagineze ce pot deveni.

Astăzi nu inaugurăm doar un spațiu. Deschidem o ușă către idei, experiențe și oportunități noi!

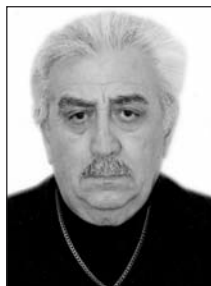
Gianina BURUIANĂ

Lecția de istorie □ Luna octombrie □ Lecția de istorie □ Luna octombrie □ Lecția de istorie □ Luna octombrie

Paradisul papagalilor”, „Pentagrama sau Ironia sorții”, „Casă în Cer”, proză.

■ 20/1938 – n. **Cornel Nicoară**, la Câmpia Turzii, Cluj (d. 21. 10. 2022, Piatra-Neamț), actor, prozator. A absolvit I. A. T. C. „I. L. Caragiale” din București (1965). Actor la T. T. (8. 07. 1965, până la pensionare); a deținut funcțiile: direc-

tor adjunct și director, consilier-șef al Inspectoratului pentru Cultură Neamț, conferențiar universitar și a interpretat peste 100 de roluri. Amintim câteva spectacole: „Femeia Mării”, „Arden din Kent”, „Răzvan și Vidra”, „Act venețian”, „Britannicus”, „Matca”,

„Muntele”, „Mihai Viteazul”, „Muștele”, „O scrisoare pierdută”, „Apus de Soare”, „Bădăra-nii” ș. a., precum și câteva filme: „Pintea”, „Buzduganul cu trei peceți”, „Fiul munților”, „Dumbrava Minunată”, „Adevărata poveste”

Rememorări nemțene

(ultimul, în Germania). S-a implicat în marile manifestări desfășurate la Neamț: Festivalul de Teatr, „Antologia Scriitorilor Români Contemporani”, „Sadoveniana”, „Stagiunile de Muzică Simfonică”, „Vacanțe Muzicale” ș. a. Cărți: „Memoria măștilor”, „Album de suflet”.

■ 21/1906 – n. **Har. Mihăilescu**, la Vânători, Dumbrava Roșie (d. 9. 03. 1992, Piatra-Neamț). Absolvent al Liceului „Petru Rareș”, al Facultății de Litere și Filozofie, București, cu „magna cum laude” (1929). Pro-

fesor la Târgu-Neamț, Roman, Curtea de Argeș și Piatra-Neamț. În studenție, a frecventat cenaclurile „Sburătorul”, „Falanga”. La Piatra-Neamț, a pus bazele cenaclurilor literare „Slova nouă”, „Calistrat Hogaș” și „Petrodava”. Debut cu poezii în „Bilete de Papagal” (1928). Colaborări: Anuarul Liceului „Petru Rareș”, „Apostolul”, „Ateneu”, „Bloc”, „Ceahlăul”, „Contemporanul”, „Luceafărul literar”, „România literară” ș. a. Scrieri: „Tâlcuirea lui Har. Mihăilescu”, „Din cartea vieții”, „Gândind la depărtări fecioare”.

■ 23/1950 – n. **Nicolae Sava**, la Vânători (continuare în pag. 8)

Vianu Mureșan, scriitor, doctor în filosofie: Caută înțelepciunea înainte de toate și toate celelalte îți vor fi date pe deasupra (I)

În anul 2026, mai credeți în supraviețuirea literaturii?

— Cred în supraviețuirea literaturii dintr-un motiv legat de psihologia umană: faptul că omul este dependent de narațiune și omul se cunoaște pe sine prin poveștile pe care și le spune și le creează despre el însuși. Marea mitologie veche, de exemplu, sau marile creații poetice, literare, tot ceea ce s-a imaginat și s-a transformat în poveste de-a lungul timpului sunt legate de nevoia omului de a-și defini locul în lume: sentimentele, emoțiile, slăbiciunile, ambițiile, pasiunile, nesăbuițele, credința, nebunia, boala, suferința, moartea. Or, atâtea vreme cât aceste lucruri sunt și vor fi prezente în viața omului, nevoia de a și le transforma în povești va fi reală și prezentă. Se impune, totuși, o întrebare: Poveștile vor fi spuse în felul în care au fost adreseate până acum, doar prin literatură scrisă, prin literatură propriu-zisă legată de arta cuvântului? S-ar putea ca omul să înceapă tot mai mult să-și formuleze poveștile în limbaj multimedia. Și atunci literatura își va pierde valoarea fundamentală pe care a avut-o de-a lungul câtorva milenii de civilizație. Dar asta nu înseamnă că se va pierde povestea, ci se va pierde limbajul literar în care povestea a fost spusă. Literatura va continua să existe, dar va suferi modificări, o dată, pentru că există mult mai multe limbaje și există limbaje mixte, limbajul literar propriu-zis combinat cu limbaj vizual, și pe de

altă parte, prin faptul că există iarăși acest instrument pervers de deținere a meseriei literare care este

tățile sunt atât de divizate și atât de variate interior încât, ca să folosesc termenul unui sociolog francez,

Vianu Mureșan a publicat lucrări de filosofie, etică, teologie, estetică și hermeneutică, volume de poezie și proză.

S-a născut la 20 februarie 1969, în Vicea, județul Maramureș.

Între aparițiile recente menționăm volumul *Ultimul gând. Progresia minții spre punctul de incertitudine*, tipărit la Editura Eikon, în cursul acestui an.

Teza sa de doctorat despre Emmanuel Lévinas a primit, în anul 2005, Premiul „Henri Jacquier” al Centrului Cultural Francez.

Vianu Mureșan vorbește despre literatură, cultură și valorile care dau sens existenței. Privind lumea contemporană cu luciditate, scriitorul analizează transformările profunde produse de tehnologie, fragilitatea reperelor tradiționale și provocarea de a rămâne un om moral într-o societate tot mai fragmentată și imprevizibilă.

această Inteligență Artificială, care deja face concurență destul de serioasă talentului uman. Este posibil ca cineva la un moment dat să spună povestea noastră în locul nostru și atunci nu mai sunt sigur că acea poveste ne va defini sau caracteriza pe noi. Dar e posibil să se ajungă în acel punct în care cineva să vorbească peste vocea noastră în numele nostru și acel moment nu este unul pe care-l doresc.

— Cum vi se pare „spectacolul” lumii contemporane?

— În primul rând, foarte variat. „Spectacolul” este, de fapt, o sumă de nenumărate spectacole. Socie-

există o tribalizare progresivă a lumii contemporane și fiecare își găsește propriul spectacol, propriul limbaj, propria formă de distracție, propria formă de satisfacere a talentului, a orgoliului, a ambițiilor, a speranțelor. Este un spectacol derutant, prin diversitatea lui și lipsit de coerență la nivel macrosocial. În societatea românească, ca să să nu mă întind mai departe, există o mulțime de mici societăți și fiecare dintre acestea își petrece timpul în felul ei. În realitate, viața noastră socială și nu numai a noastră, viața în lume este din ce în ce mai greu de controlat și mai greu de prevăzut, pe fondul violenței, pe fondul

războaielor, pe fondul crizelor politice, economice și financiare care se leagă unele de altele, dar și pe fondul acestui **vezuviu** care este Inteligența Artificială și care deja a explodat și lava e în aer, se varsă peste noi, dar nu știm când ne va atinge și în ce fel, cât de aproape sau cât de departe suntem de centrul exploziei. Acest lucru produce o derută și aproape o formă de anxietate, de panică globală și viața este din ce în ce mai îngrijorătoare. Deci, în esență, e un spectacol trist, un spectacol dezolant. Odată cu aceste tehnologii inteligente, din ce în ce mai mult din ceea ce se întâmplă nu mai este cauzat de decizii sau comportamente omenești. Autoritatea și centrul de decizie încep să fie preluate din ce în ce mai mult de structuri, de rețele de analize de date, dacă ne gândim că sunt chiar la nivel politic conducători de Inteligență Artificială care sunt asociați cu centre de putere în S.U.A., sau în China, sau în Rusia, probabil că și în multe alte țări pe care eu nu le am în minte acum. Și în condițiile în care nu mai sunt oamenii singurii care decid, liderii lumii nu mai sunt cei care decid mersul lucrurilor și destinul societăților, viitorul este total imprevizibil și s-ar putea ca deciziile luate sau schimbările produse să nu fie deloc în favoarea așteptărilor noastre.

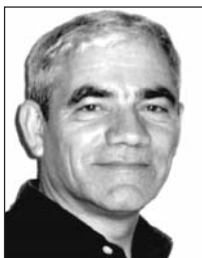
— Aveți un model absolut de viață?

— Încă de la 14 ani, mi s-a fixat în minte modelul ecleziastului pe care-l consider modelul de viață

Lecția de istorie □ Luna octombrie □ Lecția de istorie □ Luna octombrie □ Lecția de istorie □ Luna octombrie

(urmăre din pag. 7)

Neamț, scriitor, ziarist. După absolvirea liceului în Târgu-Neamț, a lucrat în diverse meserii, până în februarie 1990, când este angajat ca redactor, la Ziarul „Ceahlăul” din Piatra-Neamț. Semnează rubrica „Revista presei” în *Apostolul* și are colaborări (note,

tablete, semnale editoriale, recenzii, cronici literare și interviuri) în revistele culturale ale vremii. A debutat cu versuri, în Revista „Tomis” (1969). Anii '80 ai secolului XX sunt anii de consacrare definitivă a scriitorului. Cartea de

poeme „Fericit precum mirele” a fost primită favorabil de critica literară. Alte volume: „Despre prietenie”; „Privighetoarea”; „Viață publică”; „Proză, domnilor, proză”; „Insolența nopților”.

Rememorări nemțene

■ 23/1947 – n. **Dumitru Bezem**, la Tarcău, Neamț, artist plastic. Facultatea de Arte Plastice, Iași (1972). A debutat într-o expoziție de grup, pe când era student, în Sala Pașilor Pierduți, Iași (1970). Membru al U. A. P. A organizat peste 50 de expoziții personale, dintre care peste 35 la Piatra-Neamț. A participat permanent la expozițiile județene și de grup organizate de Filiala Neamț a U. A. P. A expus în străinătate la Strasbourg (Franța), Mártély (Ungaria), precum și în Japonia, Germania, Italia, S.U.A., Marea Bri-

tanie, Canada, Spania, Israel, având lucrări în colecții de stat și particulare de pe toate continentele. Cicluri: „Arlechini”, „Porți”, „Schituri”, „Flori”, „Naturi statice”, „Peisaje nemțene” etc.

■ 26/1936 – n. **Gheorghe Bunghez**, la Poiana-Sărată, Bacău. A absolvit Facultatea de Istorie-Filologie-Filozofie a Universității ieșene. Profesor și director la Stănița și Săbăoani, inspector școlar, secretar al Comitetului Regional de Cultură și Artă (Bacău), președinte al Comitetului de Cultură și Artă al Județului Neamț, șeful Secției de Propagandă a Comitetului Județean Neamț al P. C. R., director al T. T. Piatra-Neamț și director al Centrului de Librării al Județului Neamț. A inițiat, condus și colaborat la manifestări cultural-artistice locale, zonale sau naționale: Sărbătoarea Eroilor de la Războieni, Sărbătoarea Muntelui Ceahlău, Festivalul

Vianu Mureșan, scriitor, doctor în filosofie: Caută înțelepciunea înainte de toate și toate celelalte îți vor fi date pe deasupra (I)

Umană împlinită: caută înțelepciunea înainte de toate și toate celelalte îți vor fi date pe deasupra. Mi s-a părut că acesta ar fi îndemnul care mi-ar structura devenirea și mi-ar da o personalitate care, în orice context, în orice situație istorică, în orice societate, la orice vârstă, ar putea să fie în sine un

model bun de viață și-ar putea să fie eventual folositor celor împreună cu care trăiești. Natura, în frumusețea ei, este o epifanie și unii filosofi și nu numai filosofi, artiști, au crezut că în esență lumea este frumoasă și cineva care are mintea luminată observă și trăiește cu emoție aceste frumuseți cosmice incredibil de complexe și ne-

înțelese ale lumii. Aceeași frumusețe este și în proporția care decide structura cochiliei unui melc de exemplu, frumusețea fractalilor pe care-i găsim în natură la nivelul cel mai mic în toate structurile vii și frumusețea cosmică ca atare. Dincolo de toate acestea, este frumusețea vieții umane cu care de fapt noi ne umplem întreaga existență,

frumusețea gândirii umane, frumusețea sacrificiului, frumusețea înțelepciunii, frumusețea dreptății pe care natura nu le creează. Un gest frumos sau o atitudine, decizie frumoasă sunt probabil niște minuni la nivelul existenței.

(Va urma)

A consemnat Violeta MOȘU

Lansare de carte – „Regina Maria a României. Din viață în eternitate”

Complexul Muzeal Național Neamț a propus publicului nemțean lansarea cărții „Regina Maria a României. Din viață în eternitate”, semnată de istoricul **Narcis Dorin Ion**, apărută cu prilejul celebrării a 150 de ani de la nașterea Suveranei României Mari, la Editura „Magic Print”. Evenimentul s-a desfășurat la Muzeul de Artă Piatra-Neamț, duminică, 11 octombrie, în prezența autorului volumului, a prof. univ. dr. **Ioan Opriș**, personalitate marcantă a vieții culturale și academice din România și a doamnei dr. **Maria Dohotaru**, directorul editurii.

Volumul se constituie într-un instrument definitoriu pentru cunoașterea personalității complexe a uneia dintre cele mai marcante figuri ale istoriei României. Cartea propune o incursiune excepțional documentată în viața reginei, prin recursul la documente inedite de arhivă, la corespondența privată purtată cu mama sa, marea ducesă Maria Alexandrovna a Rusiei sau cu primul său copil, viitorul rege Carol al II-lea, la relatările din presa vremii ori la amintirile contemporanilor. Lucrarea surprinde admirabil firea cu totul specială a Reginei Maria, cea stăpânită de o voință pe care, ne mărturisește însăși suverana: *Am simțit-o intens toată viața: o anumită indiferență față de aparențe, o anumită răzvrătire față de restricții, o anumită dorință de neînfrânt pentru adevăr, în locul convențiilor mincinoase, un fel de forță împotriva falsității nefolositoare pe care o poartă în ele viața și societatea. O convingere curioasă în păreri proprii și un mod de a impune aproape tiranic propria voință, dintr-o siguranță de piatră că adevărul e de partea noastră. În toate împrejurările, mi-a dat o putere neașteptată împotriva oprăririi – a împiedicat lumea să-mi frângă aripile, dar câte necazuri nu mi-a pricinuit! O moștenire folositoare și primejdioasă, pe care am folosit-o bine sau rău, după împrejurări, dar care una peste alta mi-a slujit. (...)*

Fundamentată pe un vast material documentar, cartea reconstituie felul în care memoria Reginei Maria a fost construită și perpetuată „din viață în eternitate”, devenind un reper identitar și simbolic pentru istoria națională.

Narcis Dorin Ion este istoric și muzeograf, cunoscut pentru contribuțiile sale esențiale în domeniul istoriei moderne și contemporane a României, cu un interes special pentru istoria monarhiei (*Carol al II-lea al României. Un rege controversat*, vol. I-V, 2020-2021; *Principele moștenitor Carol al României*, 2023; *Maria a României. Regină și Artistă*, 2024; *Principesa Elisabeta și palatul său din București*, 2025; *Principesa Ileana a României. O viață între două lumi*, 2026). A publicat numeroase volume și studii dedicate elitei politice și culturale românești, precum și patrimoniului muzeal. (...)

A fost director al Direcției Muzei, Colecții, Arte Vizuale din Ministerul Culturii și Cultelor (2002-2003), director general al Muzeului Național Bran (2003-2016) și manager al Muzeului Național Peleş. (N. R. – Comunicat de presă. Text prelucrat)

Complexul Muzeal Național Neamț

Lecția de istorie □ Luna octombrie □ Lecția de istorie □ Luna octombrie □ Lecția de istorie □ Luna octombrie

Spectacolelor de Teatru pentru Tineret și Copii, Stagiunea simfonică a Filarmonicii „Moldova” din Iași, Festivalul „Văcanțe Muzicale”, saloane de carte, „Sădoveniana”, Bienala de Artă Plastică „Lascăr Vorel”, „Petrodava – 2000”, cicluri de emisiuni la Tele M Plus Piatra-Neamț. Cărți: „Monumente istorice din Județul Neamț”, „Județul Neamț – Ghid”, „Petrodava – 2000”; „Între «Dragonul» și «Piațeta» (1981-1986)” - 2010, „Demnitatea supraștării prin cultură” - 2016.

■ 26/1945 – n. **Constantin Munteanu**, la Fedeleșeni, Strunga, Iași (d. 17 oct. 2026, Bucu-

rești), scriitor. A absolvit Facultatea de Fizică din București. Fizician la C. F. S. Săvinești și S. C. Fibrex. Director al Bibliotecii Județene Neamț, președinte CPUN al Municipiului Piatra-Neamț,

Rememorări nemțene

consilier șef la Inspectoratul pentru Cultură Neamț. Debut în „Amfiteatru”, 1969; editorial, cu „Zaruri de cretă” (1976). Membru al U. S. (1976), membru al U. C. (1993). Cărți: „Zaruri de cretă”, „Ziua magnoliilor viscolite”, „Cursa rapidă”, „Vremea brândușelor”, „Teona”, „Sfârșitul înserării”, „Maria, prințesă de Place Pigalle”, „Zodia bălciului”, „A fluierat în timpul Evangheliei”, „Lacrimile tăcerii”. Teatru radiofonic: „Trenul din zori”, „Cursa de Brașov”, „Magnolia pentru un măgar”, „Dosarul cu sân-

ziene”; „Oameni la cumpănă de ani”; „Urgența”; „Vântul de februarie”; „Vina florilor”; „Vorbește-mi de tata”; „Prima ninsoare”; „Poeme pentru schimbul trei”; „Prietenie trădată”. Teatru: „Valea râsului”, la T. T.; „Nimic despre Sânziene”, Teatrul Dramatic Brașov. Teatru TV: „Iubirea mea cu zurgălăi”; „Scrisori apocriefe”; „Dincolo de munte”; „Vocație”; „Cu zâmbetul pe buze”; „Vremea sânzienelor”; „Florile amintirilor noastre”. Film: „Sezonul pescărușilor”. (N. R. – Prelucrare după *Personalități ale culturii din județul Neamț*, un calendar alcătuit de **Constantin Tomșa**, Editura Crigarux & Cetatea Doamnei, Piatra-Neamț, 2014)

Pulsul scenei la TT

Teatrul este semnul de exclamare din limba spaniolă. Adică așezat înaintea tuturor lucrurilor, poziționat invers. Teatrul nu pretinde nimic, el aclamă, teatrul nu comandă, el celebrează, teatrul nu cere nimic, el invită! (Olivier Py)

Pentru Teatrul Tineretului, luna octombrie a început cu invitația la Ziua TT, pe 3 octombrie, adresată tuturor celor care au fost curioși să ne treacă pragul în cadrul manifestărilor prilejuite de această ocazie, toate cu intrare liberă.

Ziua Teatrului Tineretului, ediția a II-a, a fost deschisă de managerul Andrei Merchea cu vernisajul expoziției *Povestea continuă: anii 1967-1989*, care prezintă momente de reper din istoria teatrului nostru, în continuarea celor ilustrate anul trecut, în cadrul expoziției *Cum a început povestea...*, vernisate tot de Ziua TT.

Dacă anul trecut am celebrat spectacolele ce au stat sub egida secției Piatra Neamț a Teatrului de Stat Bacău (1958-1961), respectiv a Teatrului de Stat Piatra Neamț (1961-1967), prezenta expoziție cuprinde momente de succes începând cu anul 1967, când se schimbă titulatura instituției, până în 1989, perioadă în care Teatrul nostru și-a consolidat renumele la nivel național, criticii de teatru recunoscându-i valoarea prin sintagma „Fenomenul Piatra Neamț”.

Expoziția cuprinde afișe și fotografii ale spectacolelor din perioada respectivă precum și vizualuri care marchează edițiile Festivalului de Teatru Piatra Neamț și participările la festivaluri peste hotare, într-o perioadă în care cenzura comunistă limita drastic colaborările cu lumea occidentală. Așadar, expoziția a fost alcătuită în jurul unor ani simbolici și al unor manifestări emblematice.

1967 * În martie 1967, Teatrul din Piatra-Neamț a participat la Festivalul de Teatru pentru Tineret și Copii de la Nürnberg și la Săptămâna Internațională a Teatrelor pentru Copii și Tineret de la München, cu spectacolul regizat de Ion Cojar, *Afară-i vopsit gardu', înăuntru-i leopardu'*. Una dintre scenele germane pe care urma să fie prezentat spectacolul se numea Das Theater der Jugend (Teatrul Tineretului). Inspirat de teatrul-gazdă, directorul Ion Coman a solicitat forurilor locale schimbarea titlaturii instituției din Teatrul de Stat Piatra Neamț, în Teatrul Tineretului. Pe toate tipăriturile pentru deplasarea în R.F.G., Teatrul din Piatra Neamț apare ca Das Theater der Jugend Piatra Neamtz – Rumänien, chiar dacă formalitățile de schimbare a titlaturii se vor încheia după desfășurarea turneului.

Atmosferă de sărbătoare

Premiu pentru cel mai bun spectacol) și *Vrăjitorul din Oz* de Eduard Covali și Paul Findrihan, ambele în regia lui Ion Cojar.

1969 * Primul festival dedicat publicului tânăr din România

Inspirați de aceste două turnee internaționale, Ion Coman și echipa sa

decidă să organizeze în 1969 PRIMUL FESTIVAL AL SPECTACOLELOR DE TEATRU PENTRU TINERET ȘI COPII, toate cele opt spectacole din programul ediției vizând publicul tânăr, de la preșcolari la liceeni. Festivalul de Teatru Piatra Neamț este cel mai longeviv program al teatrului nostru și probabil cel mai de succes. În perioada comunistă s-au putut desfășura ediții în anii 1969, 1971, 1973, 1975, 1977, 1981, 1985, după acest an autoritățile refuzând să mai aprobe desfășurarea festivalului. Forurile de la București nu mai vedeau rostul Festivalului din Piatra Neamț în contextul organizării „Cântării României”, singura manifestare în care artiștii de teatru și din alte bresle se puteau exprima în acei ani cenușii.

Chiar dacă puterea comunistă nu privea cu ochi buni participările la manifestări internaționale, Teatrul Tineretului s-a bucurat de turnee excepționale datorită renumelui său și afilierii la puternica organizație internațională ASITEJ (Asociația Internațională a Teatrelor pentru Copii și Tineret), fondată în 1965.

Un afiș care a făcut istorie

TURNEE INTERNAȚIONALE 1972-1977:

1971 Festivalul Popoarelor, San-Marino, Republica San Marino
Harap Alb, un spectacol de Zoe Anghel Stanca, după Ion Creangă.

1972 Turneu Oficial în Danemarca: Copenhaga, Aarhus, Aalborg, Holsterbro, Teastrup, Hillerod
Harap Alb, un spectacol de Zoe Anghel Stanca, după Ion Creangă.

1973 Festivalul Internațional De Teatru Pentru Copii Sibenik -Yugoslavia
Harap Alb, un spectacol de Zoe Anghel Stanca, după Ion Creangă.

1977 Festivalul Mondial De Teatru, Nancy -Franța
Tinerete fără bătrânețe de Eduard Covali, după Petre Ispirescu, regia Cătălina Buzoianu.

Și aici am jucat *Tinerete fără bătrânețe...*

Perioada 1967-1989 a fost marcată de spectacole excepționale, palmaresul teatrului cuprinzând peste 30 de premii obținute la nivel național și internațional. Sunt anii în care la Piatra Neamț au debutat sau și-au dat măsura talentului actori precum (în ordine alfabetică): *Eugen Apostol, Eugenia Balaure, Gheorghe Birău, Coca Bloos, Corneliu-Dan Borcia, Mihai Căfrița, Rozina Cambos, Paul Chiribufă, Ana Ciontea, Constantin Cojocar, Eronim Crișan, Theodor Danetti, Gheorghe Dănilă, Carmen Galin, Constantin Gheneșcu, Răzvan Ionescu, Alexandru Lazăr, Florin Măcelaru, Simona Măicănescu, Horațiu Mălăele, Maia Morgenstern, Ion Muscă, Cornel Nicoară, Gelu Nițu, Adria Pamfil Al-măjan, Ioana Pavelescu, Traian Pârlog, Dragoș Pâslaru, Oana Pellea, Carmen Petrescu,*

Boris Petroff, Mitică Popescu, Virginia Rogin, Lucia Ștefănescu, Liviu Timuș, Romeo Tudor, Valentin Uritescu, Nina Zăinescu.

Sunt anii în care **Carmen Galin, Mitică Popescu, Horațiu Mălăele, Ana Ciontea** primesc primele lor premii din carieră. Regizorii Alexandru Dabija, Silviu Purcărete, Victor-Ioan Frunză debutează la Teatrul Tineretului.

Toate acestea nu ar fi fost posibile fără munca echipelor conduse de directorii: **Ion Coman** (1961 – 1969); **Eduard Covali** (1969 – 1975), **Emil Mandric** (1975 – 1979), **Gheorghe Bungeh** (1980 – 1986), **Cornel Niccoară** (1986 – 1989 -primul mandat), secondanți cu competență de secretarii literari **Paul FINDRIHAN** și **Mircea ZAHARIA**.

După vernisarea acestei expoziții, a urmat conferința susținută de **Varujan**

Pulsul scenei la TT

Vosgianian, președintele Uniunii Scriitorilor din România, cu titlul *Cuvântul – un instrument temperat*. Invitatul a fost prezentat de scriitorul **Adrian Alui Gheorghe**. Conferința a fost concepută ca o colecție de aspecte inedite din istoria omenirii legate de cuvânt. Redăm aici doar câteva:

„Cea mai veche urmă de expresie artistică este un zigzag scrijelit pe o scoică acum circa 500.000 de ani, în insula Java – din vremea în care osul hioid s-a dezvoltat îndeajuns ca omul să poată vorbi. Primele cuvinte au numit ceea ce era în permanență în aria perceptivă: eu, tu, mamă, tată, soare, stea, foc.”

Din rădăcinile comune ale limbilor europene, scriitorul a ales înrudirea care îl fascinează cel mai mult, rămasă neexplicată, cea dintre „noapte” și „opt”: nuit și huit, night și eight, Nacht și acht, noche și ocho. Când matematicianul John Wallis a căutat, secole mai târziu, un semn pentru infinit, a ales tocmai un opt culcat. Noaptea ar fi, așadar, un „infinit nedefinit”.

„Pentru grecii vechi, Logosul era o ordine prestabilită, așezată peste toate. Prologul Evangheliei după Ioan preia moștenirea și o duce mai departe: Cuvântul este Dumnezeu, este lumină, apoi coboară în om. Iar omul devine cel care mărturisește, punte între lumea dinaintea lui și cea care vine.”

Conferința a fost urmată imediat de vernisajul *Arhitectura memoriei*,

Scriitorii **Varujan Vosgianian** și **Adrian Alui Gheorghe**

expoziția de pictură a **Nadinei Scriba**, scenografa a Teatrului Tineretului între 1982 și 1985. Deschisă de Paul Chiribută, șeful Serviciului Literar și Artistic al teatrului, expoziția a fost prezentată de criticul de artă și scriitorul Emil Nadler. Vernisajul a devenit un dialog cu artista, un prilej de rememorare a unei perioade din istoria teatrului nostru.

Nadina Scriba a povestit că a intrat prima oară în această clădire în copilărie, alături de tatăl ei, pe vremea

directorului Ion Coman, la un spectacol după Marivaux. A crescut cu spectacolele de la Bulandra, cu montările lui Liviu Ciulei, și a rămas, spune ea, îndrăgostită de teatru. La Piatra Neamț a ajuns ca șefă de promoție. Directorul Gheorghe Bunghez a venit la București, la repartiție, „și m-a luat de mână”, după cum a mărturisit artista. După emigrarea în Franța, a făcut studii la Sorbona, finalizate cu o teză de doctorat, condusă de criticul și profesorul universitar George Banu.

Expoziția este una cu vânzare și se află pe simezele teatrului până la 1 noiembrie.

Seara a fost difuzat filmul documentar *Oamenii din spatele scenei*, dedicat celor care fac spectacolul posibil din culise: tehnicieni, mașiniști, luminiști, sunetiști, recuziteri, croitori, costumiere, machiori, suflouri, secretari literari. Filmul le dă chipuri, nume și voce. Documentarul, realizat de **Illusio**, s-a născut din interviurile făcute de colega noastră, **Paula Geangalău**, producător delegat al teatrului, motorul acestui proiect. La finalul filmului, întreaga echipa TT s-a reunit pe scenă.

Ziua TT s-a încheiat în nota veselă a concertului **9 piese remixate**, susținut de actorul și cantautorul **Alex Ștefănescu**. Absolvent UNATC, cu studii la London International

Alex Ștefănescu

School of Performing Arts, Alex Ștefănescu a adus la Piatra-Neamț, în duet cu chitara lui, o producție Unteatru în care nouă piese faimoase ale dramaturgiei – printre care „Romeo și Julieta”, „Hamlet”, „O scrisoare pierdută”, „Nora”, „Iona”, „Așteptându-l pe Godot” – sunt repovestite, cântate și parodiate pe muzică.

LINIȘTE, SE REPETĂ!

În octombrie au debutat repetițiile pentru două noi spectacole: „**Mitică Popescu**” de **Camil Petrescu** și „**Enigma Otiliei**” de **George Călinescu**, dramatizare realizată de scriitorul Radu Aldulescu.

Piesa lui Camil Petrescu va fi montată de **conf. univ. Paul Chiribută**, directorul Festivalului de Teatru Piatra-Neamț și șeful Serviciului Literar și Artistic, în cadrul programului **Ecranul Timpului: Voci interbelice**. Scenografia este creată de **Andrada Chiriatic**, aflată la a doua colaborare cu TT, după spectacolul „Orestia”. Distribuția îi reunește pe actorii: **Andrei Merchea-Zapotocki**, **Elena Popa/Nora Covali**, **Mircea Postelnicu**, **Rareș Pârlog**, **Victor Giurescu**, **Dan Grigoraș**, **Florin Hrițcu**, **Macrina Bârlădeanu/Ilinca Petra Meșter**, **Tudor Aron**, **Cătălina Eșanu**, **Adina Suciu**, **Maria Hibovski**, **Corina Grigoraș**, **Ecaterina Hâțu**, **Daniel Beșleagă**.

Dramatizarea după romanul lui George Călinescu este montată de **regizoarea Alina Hiristea Aldulescu**, scenografia este creată de **Ioana Ungureanu**. Distribuția spectacolului îi reunește pe actorii: **Alexandra Răduță**, **Tudor Tăbăcaru**, **Bogdan Ifodi**, **Loredana Grigoriu**, **Rareș Pârlog**, **Maria Hibovski**, **Ecaterina Hâțu**, **Nora Covali**, **Dragoș Ionescu**.

În numărul precedent al revistei APOSTOLUL, scriam că la finala Galei HOP, desfășurată în vară, TT a oferit posibilitatea colaborării în viitoarele producții TT tinerilor actori: **Alexandra Răduță**, câștigătoarea Premiului „Ștefan Iordache” – Marele Premiu al Galei HOP 2026, care va juca în „Enigma Otiliei”; **Ilinca Petra Meșter**, distinsă cu Premiul pentru performanță, rostire scenică și expresie corporală; **Tudor Ioan Aron**, proaspăt absolvent al UNATC București – ultimii doi fiind selectați pentru distribuția spectacolului „Mitică Popescu”. **Cei trei sunt cei mai tineri membri ai trupei noastre și le urăm bun venit și pe această cale!**

O invitație de nerefuzat

TT CĂLĂTOR!

În octombrie apucăm să jucăm mai puțin la sediu pentru că suntem mult pe drumuri, onorând invitațiile primite din partea unor festivaluri cu tradiție:

5 octombrie – Festivalul Internațional de Teatru „Toma Caragiu” Ploiești, ediția a XV-a – TARTUFFE;

15 octombrie – Festivalului Național de Comedie Galați, ediția a XXXVII-a – TARTUFFE;

18 octombrie – Festivalul Internațional „Mihail Sebastian” Brăila – SOARE, AMOR ȘI ÎNTUNERIC;

20 și 21 octombrie – Festivalul Național de Teatru (FNT) București, cea mai importantă manifestare de gen din România – două reprezentații cu SOARE, AMOR ȘI ÎNTUNERIC.

În octombrie vă invităm cu drag să vedeți spectacolele noastre produse recent: TARTUFFE după Molière, CONFESIUNI de Alexander Zeldin, dar și pe cele pe care am apucat să le jucăm mai puțin: ORESTIA după Eschil, ALBASTRU de Ionuț Vișan.

Raluca NACLAD, consultant artistic

Să nu confunzi complexitatea cu profunzimea și nici virtuozitatea cu adevărul artistic

• Pianistul Daniel Ciobanu în dialog muzical cu geniul lui Brâncuși (I)

Ce înseamnă pentru tine să revii la Piatra-Neamț cu proiectul Master Series, exact în locul unde a început călătoria ta la pian?

– Revenirea la Piatra-Neamț are pentru mine ceva profund personal, dar și ceva incomod de frumos. Pentru că te întorci, inevitabil, și peste propriile amintiri, peste copilul care erai, peste primele obsesii muzicale, peste toate întrebările care nu aveau încă răspuns. Numai că acum nu mă mai întorc doar cu pianul. Mă întorc cu responsabilitatea de a construi ceva.

După ce am cântat prin săli extraordinare din lume, m-am întrebat: de ce trebuie ca toate lucrurile interesante să se întâmple în altă parte? De ce nu și aici?

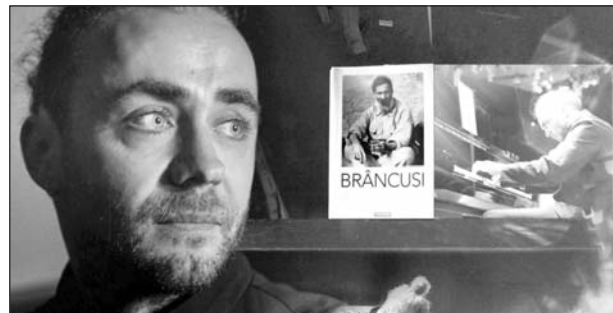
Cred că este esențial să nu privim orașele mai mici ca pe niște periferii culturale, condamnate să aștepte ca lucrurile importante să se întâmple în altă parte. De ce un copil din Piatra-Neamț ar trebui să plece din oraș pentru a întâlni un muzician excepțional sau pentru a avea parte de o experiență artistică memorabilă?

Master Series este, înainte de toate, o declarație de încredere în locul din care am plecat. Nu vreau să vin, să fac cinci concerte și să plec mai departe, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Vreau să creez continuitate, o comunitate, o curiozitate care să rămână vie și după ultimul acord.

– Aniversarea a 150 de ani de la nașterea lui Brâncuși reprezintă un reper care transcende simpla comemorare, revendicând o asumare artistică de anvergură. În cazul tău, această reverență a generat un demers muzical de o înaltă ținută estetică. Care ar fi nota comună în acest dialog al artelor?

– Cred că punctul de întâlnire dintre Brâncuși și muzică este

esența. Capacitatea de a elimina tot ceea ce este redundant până când rămâne ceva aproape imposibil de simplificat mai departe. Brâncuși nu a încercat să reproducă lumea așa cum o vedeam deja. A încercat să

ajungă la ceea ce se ascunde în spatele aparențelor ei.

În muzică, avem o provocare similară. Avem o partitură, o tradiție interpretativă, o istorie întreagă de interpretări extraordinare. Dar, în momentul în care te așezi la pian, toate acestea nu sunt suficiente. Trebuie să găsești acel adevăr care face ca muzica să existe în prezent, în acel moment irepetabil.

În Masa tăcerii, am fost interesat tocmai de această relație dintre formă, proporție, ritm și tăcere. Am alăturat lumi sonore foarte diferite, de la Manuel de Falla și Beethoven la Prokofiev, Liszt și Rzewski, pentru ca în final să ajung la Bach în viziunea lui Brad Mehldau. Nu mă interesează să ilustrez muzical o sculptură. Nu vreau să pun note pe lângă o imagine și să declar că am realizat un dialog între arte.

Brâncuși face piatra să pară că se eliberează de propria greutate. Muzica poate face ca timpul să se dizolve în sunet și să se elibereze de propria curgere aritmetică. Iar acolo, cred eu, începe dialogul.

– Ai avut vreodată prilejul de a vizita o expoziție Brâncuși „pe viu”?

– Da, chiar la Berlin unde locuiesc a fost o expoziție aproape completă a lucrărilor semnificative semnate de maestrul Brâncuși. Întâlnirea directă cu o operă de artă schimbă inevitabil raportul pe care

îl ai cu ea. Fotografii îți oferă o imagine, dar o cu-mentarea îți oferă un context, în să prezența fizică îți dezvăluie proporțiile,

materialitatea și relația obiectului cu spațiul. În cazul lui Brâncuși, acestea fiind vitale pentru a-i înțelege geniul.

Ceea ce mă fascinează la el este că simplitatea aparentă nu înseamnă niciodată sărăcie de expresie.

Dimpotrivă, în spatele unei forme extrem de clare se află o densitate extraordinară de gândire și sensibi-

litate. Cu cât elimină mai mult, cu atât pare să deschidă mai multe posibilități.

Poate că aceasta este și una dintre marile lecții pentru un muzician: să nu confunzi complexitatea cu profunzimea și nici virtuozitatea cu adevărul artistic.

– Cum s-a conturat viziunea din spatele proiectului Master Series și care a fost arhitectura conceptuală prin care ai transpus această moștenire vizuală în limbaj muzical?

– Master Series s-a născut din dorința de a construi o experiență artistică în care muzica să nu fie izolată într-o singură categorie estetică, ci să intre într-o conversație mai amplă cu publicul, cu spațiul și cu alte forme de expresie.

Pentru această ediție, dedicată lui Brâncuși, am pornit de la cinci lucrări emblematic: Masa tăcerii, Sărutul, Coloana Infinitului, Măiastra și Muza adormită. Fiecare devine un punct de plecare pentru o dramaturgie muzicală distinctă. Nu este vorba despre o transpunere literală, ci despre identificarea unor principii comune și explorarea lor prin sunet.

Concertul Masa tăcerii pornește de la esență, de la cerc, proporție și spațiul dintre sunete. Sărutul explorează întâlnirea dintre două identități care își păstrează individualitatea, dar construiesc împreună o lume comună. Celelalte concerte deschid alte perspective asupra verticalității, zborului și contemplației.

Am ales și spații diferite, tocmai pentru că nu cred că experiența muzicală trebuie să depindă exclusiv de sala de concert tradițională. Uneori, schimbarea contextului ne permite să ascultăm altfel, să devenim mai atenți, mai curioși, mai disponibili emoțional. (Va urma)

A consemnat Gianina BURUIANĂ

0

1. **EL GRECO** (1 oct. 1541 – 7 apr. 1614) – **485** ani de la nașterea pictorului spaniol de origine greacă;

03. **SF. FRANCISC de ASSISI** (1181/ 1182 – 3 oct. 1226) – **800** de ani de la moartea misticului italian;

05. **SADOVEANU, Mihail** (5 noiembrie 1880 – 19 oct. 1961) – **65** de ani de la moartea scriitorului;

10. **DRAGALINA, Ion** (16 decembrie 1860 – 10 oct. 1916) – **110** de ani de la moartea generalului;

15. **FOUCAULT, Michel** (15 octombrie 1926 – 25 iunie 1984) – **100** de ani de la nașterea filozofului francez;

19. **BABEȘ, Victor** (28 iulie 1854 – 19 oct. 1926) – **100** de ani de la moartea omului de știință;

21. **PERPESSICIUS – Dumitru S. Pănaiteșcu** (21 oct. 1891 – 29 martie 1971) –

CALENDAR – octombrie 2026

135 de ani de la nașterea istoricului literar;

22. **CÉZANNE, Paul** (19 ian. 1839 – 22 oct. 1906) – **120** de ani de la moartea pictorului francez;

25. **PICASSO, Pablo** (25 oct. 1881 – 8 apr. 1973) – **145** de ani de la nașterea pictorului spaniol;

25. **REGELE MIHAI** (25 oct. 1921 – 5 decembrie 2017) – **105** de ani de la nașterea suveranului;

26. **GIURESCU, Constantin C.** (26 oct. 1901 – 13 noiembrie 1977) – **125** de ani de la nașterea istoricului;

28. **ERASMUS din Rotterdam** (28 oct. 1466 – 12 iul. 1536) – **560** de ani de la nașterea umanistului olandez;

30. **VALÉRY, Paul** (30 oct. 1871 – 20 iul. 1945) – **155** de ani de la nașterea scriitorului francez;

31. **LOVINESCU, Eugen** (31 oct. 1881 – 16 iulie 1943) – **145** de ani de la nașterea criticului și prozatorului. (Red.)

Există un moment în viața unui text dramatic în care cuvintele părăsesc pagina și ajung în gura actorului. Astfel, începe o altă poveste. O replică ce părea limpede la scris poate suna artificial pe scenă. O tăcere care funcționa în imaginația autorului poate deveni prea lungă. Un personaj își dezvoltă o viață la care dramaturgul nu s-a gândit. Pentru dramaturg, întâlnirea cu actorul este un moment aparte. Autorul își cunoaște personajele, le știe trecutul, le înțelege intențiile și, de multe ori, le aude vocile înainte ca acestea să ajungă pe scenă. Este cunoscut faptul că J.K. Rowling, în timp ce scria seria *Harry Potter*, și-l ima-

ceastă întâlnire artistică. La început, dramaturgul a vorbit despre personaje și despre felul în care își imagina spectacolul. A doua zi a completat portretele personajelor. Momentul cel mai interesant a venit însă în timpul lecturilor la

împărtășeau neapărat experiențele sociale pe care se construia universul personajelor sale. Moartea unui comis-voiajor vorbește despre visul succesului și despre presiunea de a reuși într-o societate care măsoară omul prin ceea ce posedă

Stanislavski a acordat o atenție deosebită atmosferei, detaliilor și acțiunilor aparent mărunte. Pentru el, personajele aveau o viață interioară, cu trăiri și conflicte care continuau și atunci când personajele nu vorbeau. Dar Cehov nu a fost de acord cu toate soluțiile regizorului. Unul dintre punctele de divergență a fost interpretarea lui Trigorin, personajul scriitorului, jucat de Stanislavski. Cehov își imaginase personajul într-un mod diferit și a criticat felul în care actorul-regizor îl construise. În viziunea sa, Trigorin nu trebuia să fie atât de elegant și de lipsit de voință; el avea nevoie de o prezență mai comună, mai puțin romantică. Stanislavski nu schimba cuvintele autorului, însă construia o interpretare a personajului prin gesturi și atitudine specifice acestuia. Pentru Cehov, aceste alegeri nu erau indiferente. Ele puteau schimba sensul pe care publicul îl atribuia personajului.

Dramaturgul cunoaște inten-

Destinul textului dramatic de la manuscris la iluzia scenică

masă, când Sorescu a simțit că textul avea nevoie de situații scenice suplimentare pentru a ajunge la starea emoțională dorită în final.

S-a întors la scriitură și a adăugat o scenă. Apoi altele, modificând replici până în seara premierei. Spectacolul de la Piatra Neamț a prezentat astfel o variantă nouă a piesei. Desigur, nu putem spune că orice dificultate întâlnită în repetiții trebuie rezolvată prin rescriere. Dacă dramaturgul își asumă și regia, are însă posibilitatea de a interveni direct, fără să mai treacă prin interpretarea altcuiva.

În 1983, Arthur Miller a ajuns la Beijing pentru a regiza *Moartea unui comis-voiajor*, una dintre piesele sale cele mai cunoscute, alături de actori chinezi. Experiența a fost cu totul nouă pentru dramaturg. Actorul Ying Ruocheng, interpretul lui

și prin poziția pe care o ocupă. În China, aceste repere trebuiau explicate și înțelese într-un alt context. Miller considera că emoțiile familiale pe care le explorează tragedia lui se pot face înțelese și dincolo de granițele Statelor Unite. Experiența de la Beijing este documentată de Miller însuși în volumul *Salesman in Beijing*, publicat în urma acestei aventuri teatrale. Regizându-și piesa, Miller a fost nevoit să explice, să asculte și să găsească soluții pentru ca universul dramatic să poată fi înțeles și jucat de o distribuție care venea din altă cultură.

Relația dintre Anton Cehov și K. S. Stanislavski aduce în discuție o altă problemă. Ce se întâmplă atunci când dramaturgul nu este de acord cu felul în care regizorul îi interpretează personajele? În 1898, la Teatrul de Artă din Moscova, Stanislavski a montat *Pescărușul* lui Cehov. Acesta a devenit un moment important în istoria teatrului rus și a contribuit la definirea identității Teatrului de Artă din Moscova.

Willy Loman, a avut și rolul de traducător al regizorului. Repetițiile au durat aproximativ șapte săptămâni. Situația era neobișnuită. Miller își aducea propria piesă într-un mediu cultural diferit, cu actori care nu

Arthur Miller pe scenă, în repetiții la „Moartea unui comis-voiajor”

Cornel Nicoră și Ecaterina Paraschivescu, în spectacolul „Matca” de Marin Sorescu, la TT

gina pe actorul Alan Rickman în rolul lui Severus Snape. Rickman avea să interpreteze acest personaj în toate cele opt filme ale seriei. Ce se întâmplă însă când dramaturgul nu lasă această întâlnire în seama unui regizor, ci decide să intre el însuși în sala de repetiții? Ce descoperă despre propria piesă? Ce schimbă? Și, mai ales, cât de dispus este să accepte că textul său poate spune altceva decât a intenționat?

La 6 martie 1975, la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț a avut loc premiera spectacolului *Matca*, o piesă pe care Marin Sorescu a semnat-o atât ca dramaturg, cât și ca regizor. Mai mult, textul a fost refăcut de autor special pentru acest spectacol. Repetițiile au devenit locul în care dramaturgul a înțeles că textul are nevoie de ceva în plus. Cornel Nicoră, actor în spectacol, a povestit ulterior despre

Cehov și Stanislavski lucrând la „Pescărușul”

țiile din care s-a născut personajul, dar actorul și regizorul sunt cei care trebuie să-i găsească existența scenică. Ei nu pot reda întocmai ceea ce și-a imaginat autorul, pentru că, odată ajuns pe scenă, textul capătă o viață proprie, construită prin interpretarea actorilor și viziunea regizorală.

Poate că, în cele din urmă, adevărata întâlnire dintre dramaturg și propriul text are loc atunci când acesta acceptă că, odată ajuns pe scenă, personajul nu-i mai aparține în întregime; el începe să trăiască prin actor, dincolo de intențiile celui care l-a scris.

Adina Suciu GIURESCU,
doctor în teatru, actriță la
Teatrul Tineretului

125 de ani de la nașterea scriitorului Mihail Drumeș (II)

Să revenim la romanele scriitorului Mihail Drumeș și să încercăm să explicăm de ce acestea sunt apreciate de către publicul cititor, însă nu întrunesc aprecierile criticii!

Forma ultimă a romanului „Cazul Magheru”, publicată în 1972, nu este altceva decât o variantă amplă și mult modificată a primei ediții. Oare de ce mulți cititori au căutat romanul, l-au citit (pe nerăsuflăte), l-au comentat, iar criticii aproape că nu l-au observat? Pentru că, în literatură, credem noi, succesul prea mare la public este privit cu suspiciune. Atunci când citești prea ușor o carte care emoționează prea repede, care are o intrigă ce te face să întorci repede paginile, care are personaje memorabile, se crede că toate acestea nu sunt decât „descrescături” ale cărții respective.

Asta și pentru că, în cărți, de regulă, cititorii caută, pur și simplu o poveste care să îi țină aproape de carte. Criticul literar însă caută altceva: complexitatea construcției, profunzimea analizei psihologice, limbajul original, noutatea formulei narative etc.

Așadar, o primă constatare este aceea că Mihail Drumeș a știut să ofere cititorului tot ce acesta își dorea, adică o poveste incitantă, iar critica a interpretat acest fapt ca semn al unei literaturi de consum. Dar acest aparent paradox nu trebuie interpretat neapărat ca o condamnare. În studiile re-

cente despre opera sa apare observația că autorul folosește deliberat anumite formule specifice unei literaturi de consum: fraza scurtă și dinamică, tonul accesibil, personaje în care cititorul se poate recunoaște, situații sentimentale puternice etc. Este o formulare care poate părea ironică dacă o citim cu prejudecata că acest gen de literatură este prin definiție inferioară; însă, privită altfel, ea descrie una dintre competențele reale ale scriitorului: el știe ce îl face pe cititor să continue să citească.

Dar, să mergem mai departe cu analiza!

Se impune, în acest moment, să facem o deosebire importantă între valoarea estetică a unei opere literare și valoarea de circulație culturală a acesteia. Putem spune că Mihail Drumeș nu are forța de construcție a lui Rebreanu, subtilitatea analitică a lui Camil Petrescu sau profunzimea unor mari romancieri canonici din perioada interbelică, fără să ajungem la concluzia că literatura lui este mai puțin importantă. Și asta pentru că un autor poate ocupa un loc secund în sistemul canonic de valori, însă, un loc important în istoria lecturii, iar Mihail Drumeș este tocmai un asemenea caz: literatura sa ne spune nu numai cum scria un romancier interbelic, ci și ceea ce voiau să citească oamenii.

Critica timpului său a avut un motiv să privească cu reținere romanul sentimental ca specie. Un studiu consacrat romanului sentimental românesc (Alex Goldiș, în revista „Transilvania”, 2021) arată că această etichetă a avut, în dicționarele și instrumentele critice, o funcție axiologică ambiguă, iar genul a fost adesea așezat „într-o poziție inferioară, dacă nu chiar subliterară”. Același studiu, însă, îl consideră pe Mihail Drumeș

o excepție remarcabilă – probabil singurul autor de romane sentimentale care și-a păstrat o poziție notabilă în canonul literaturii române din prima jumătate a secolului al XX-lea.

Observația este esențială. Mihail Drumeș nu a învins prejudecata față de romanul sentimental renunțând la sentimentalism, ci făcându-l să funcționeze cu o forță pe care cititorii au recunoscut-o în scrierile sale. „Invitație la vals” și „Scrisoare de dragoste” nu sunt romane care ascund faptul că vor să emoționeze. Dimpotrivă, ele construiesc deliberat situații de pasiune, gelozie, orgoliu, despărțire și suferință. Dar tocmai această sinceritate a formulei poate fi reevaluată astăzi: romancierul nici nu pretinde că scrie altceva decât scrie.

Mai există o obiecție critică importantă: melodramatismul. În cărțile lui, emoțiile sunt adesea împinse spre limita lor maximă, iar întâmplările tind să se înălțue în crescendo. Personajele iubesc enorm, suferă mult, greșesc (aproape) mereu. Uneori, un critic poate avea impresia că autorul apasă prea mult pedala emoției și că viața personajelor este regizată pentru a produce efectul cel mai puternic asupra cititorului. Și așa este: romancierul nu este întotdeauna subtil: uneori preferă lovitura directă în locul sugestiei.

Însă, „Invitație la vals” nu este o demonstrație de minimalism psihologic. Este o poveste despre pasiune și orgoliu dusă până la consecințele ei tragice; dacă Tudor și Mihaela, personajele cărții, ar fi fost oameni reci, calculați, reținuți în exprimarea sentimentelor, romanul ar fi pierdut tocmai prin lipsa de realism; așa, personajele devin recunosibile în realitatea imediată. Așadar, critica poate reproșa excesul, dar acesta este chiar „interesul” romancierului.

În cazul „Elevului Dima dintr-a șaptea”, situația devine și mai interesantă. Cercetările asupra receptării arată că romanele „Invitație la vals” și „Scrisoare de dragoste” au fost încadrate explicit drept „romane sentimentale”, în timp ce „Elevul Dima dintr-a șaptea” a fost descris drept „roman al formării personalității unor adolescenți”.

Diferența de formulare nu este întâmplătoare; ea pare să indice un prestigiu critic ceva mai ridicat acordat romanului adolescenței.

Ne oprim aici, iar în episodul următor vom finaliza acest demers explicativ asupra romanului lui Mihail Drumeș.

(Va urma)

Prof. dr. Gheorghe BRÂNZEI

0 2. ȘINCAI, Gheorghe (28 februarie 1754 – 2 nov. 1816) – 210 de ani de la moartea istoricului și filologului;

03. MALRAUX, André (3 nov. 1901 – 23 nov. 1976) – 125 de ani de la nașterea scriitorului francez;

10. RIMBAUD, Arthur (20 oct. 1854 – 10 nov. 1891) – 135 de ani de la moartea poetului francez;

14. CHIRIȚĂ, Constantin (12 martie 1925 – 14 nov. 1991) – 35 de ani de la moartea prozatorului;

14. HEGEL, Georg Wilhelm (27 aug. 1770 – 14 nov. 1831) – 195 de ani de la moartea filozofului german;

14. LEIBNIZ, Gottfried Wilhelm (1 iul. 1646 – 14 nov. 1716) – 310 ani de la moartea filozofului și german;

15. HULUBEI, Horia (15 nov. 1896 – 22 nov. 1972) – 130 de ani de la nașterea fizicianului;

CALENDAR – noiembrie 2026

15. SIENKIEWICZ, Henryk (5 mai 1846 – 15 nov. 1916) – 110 ani de la moartea scriitorului polonez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe 1905;

18. BABA, Corneliu (18 nov. 1906 – 28 decembrie 1997) – 120 de ani de la nașterea

pictorului;

22. LONDON, Jack (12 ian. 1876 – 22 nov. 1916) – 110 ani de la moartea scriitorului american;

23. FALLA, Manuel (23 nov. 1976 – 14 nov. 1946) – 150 de ani de la nașterea compozitorului spaniol;

26. SILVESTRU, Valentin (20 octombrie 1924 – 26 nov. 1996) – 30 de ani de la moartea teatrologului;

29. URECHIA, Vasile A. (15 februarie 1834 – 29 nov. 1901) – 125 de ani de la moartea istoricului.

Red.

Educația, între Gutenberg și digitalizare

● **Interviu cu dl. profesor Cosmin-Constantin SAVA, director al Școlii Gimnaziale „Episcop Melchisedec Ștefănescu”, Gârcina**

” Când am pășit prima dată în Gârcina, în 2006, venisem doar pentru o inspecție. Nu bănuiam că satul acesta dintre dealuri îmi va deveni acasă. Am început la catedră ca profesor de Religie, iar din dorința de a înțelege mai bine lumea copiilor, am urmat Informatica managerială. Din 2023 sunt titular pe o catedră dublă: Religie și TIC – o alăturare firească, ambele vorbind despre conexiuni și repere. Din 2021 conduc Școala Gimnazială „Episcop Melchisedec Ștefănescu”, iar acum mă pregătesc pentru al doilea mandat de director.”

Punctul de pornire și viziunea managerială

– Domnule Director, transformarea digitală a unei școli din mediul rural vine adesea cu provocări unice legate de resurse și mentalități. Care a fost primul pas concret pe care l-ați făcut la cârma Școlii Gimnaziale „Episcop Melchisedec Ștefănescu”, Gârcina pentru a trece de la metodele tradiționale la o infrastructură modernă și ce proiecte v-au sprijinit cel mai mult în acest demers?

– Când am preluat conducerea, primul lucru pe care am simțit nevoia să îl schimb n-a fost

o piesă de mobilier, ci mentalitatea. Schimbarea adevărată începe de la convingerea că elevii noștri au dreptul la aceleași oportunități ca la oraș. Primul pas concret a fost căutarea finanțării. În toamna lui 2022 am intrat în prima rundă PNRAS, înțelegând că digitalul este un colac de salvare împotriva

Cosmin-Constantin SAVA

abandonului școlar. Valul decisiv a venit prin PNRR în 2024: am transformat sălile din Gârcina și Cuejdiu aducând ecrane interactive, laptopuri și tehnică de videoconferință, alături de un laborator TIC complet. Astăzi, tranziția de la cretă la ecran e un mod firesc de a începe diminețile, iar copiii simt că școala lor contează.

Digitalizarea dincolo de ecrane: Catalogul Digital și debirocratizarea

– Implementarea unor instrumente precum catalogul digital reprezintă o prioritate clară pentru comunitatea dumneavoastră școlară. Cum a primit corpul profesoral această tranziție tehnologică și în ce măsură considerați că digitalizarea proceselor administrative a reușit să reducă birocratia, oferindu-le cadrelor didactice mai mult timp efectiv pentru actul pedagogic la clasă?

– Treceam la catalogul electronic a fost testul de rezistență al echipei. A început în 2021-2022 printr-o sponsorizare Adservio. În primul an am lucrat în paralel, pe hârtie și digital, pentru ca profesorii să prindă curaj. Din anul următor am trecut exclusiv pe catalogul electronic prin programul-pilot și PNRAS. Schimbarea s-a simțit imediat: am scăpat de

Tehnologia – un servitor excelent, dar un stăpân cumplit

căratul cataloagelor roșii și de calculat medii, iar colegii au câștigat timp prețios pentru pregătirea lecțiilor și comunicarea cu părinții.

Dezvoltarea competențelor și rezistența la schimbare

– O școală dotată cu tehnologie de ultimă generație rămâne doar o clădire cu ecrane dacă resursa umană nu este pregătită. Care au fost principalele obstacole/provocări și cum ați reușit să stimulați colaborarea în echipă pentru ca noile instrumente digitale să fie folosite creativ în procesul de predare-învățare?

– Ecranele inteligente nu fac doi bani fără oameni dedicați. Într-o școală rurală mică nu avem departament IT; suntem un secretar,

– Privind ca profesor și părinte, știu că tehnologia e un servitor excelent, dar un stăpân cumplit. Strategia noastră este alternanța: folosim tabla interactivă zece minute pentru a aprinde curiozitatea, apoi ne întoarcem la caiet, stilou și cartea tipărită. Scrișul de mână este o gimnastică neuronală de neînlocuit. Ecranele se sting frecvent pentru dialog direct, muncă în echipă și dezbateri. Nu vrem captivi ai algoritmilor, ci tineri care stăpânesc tehnologia cu măsură.

Relația cu comunitatea și sustenabilitatea pe termen lung

– Digitalizarea deschide porțile școlii către exterior, dar implică și o adaptare a familiilor

Noua clădire a Școlii Gimnaziale „Episcop Melchisedec Ștefănescu”, Gârcina

un contabil și profesorii. Reticența inițială a fost doar teama de a nu greși. Având dublă specializare, am preluat pregătirea tehnică, doamna secretară a navigat prin SIIIR, iar în cancelarie ne-am sprijinit reciproc. Cei mai tineri i-au ajutat pe cei ezitanți, iar învățarea s-a făcut colegial, la o cafea. Astăzi, cadrele didactice folosesc tabla interactivă la fel de dezinvolt ca pe o bucată de cretă.

Echilibrul digital și capcanele ecranului în dezvoltarea elevilor

– Digitalizarea aduce oportunități extraordinare, dar ridică și semnale de alarmă privind dependența de ecrane, scăderea capacității de concentrare sau pierderea abilităților practice, socio-emoționale. Cum reușiți, ca profesor și părinte, să mențineți un echilibru sănătos în învățarea prin utilizarea tehnologiei și cea prin metode tradiționale?

din comunitate. Cum s-a modificat relația dintre școală, elevi și părinți în urma introducerii canalelor digitale de comunicare și ce strategii aveți pentru a asigura sustenabilitatea și actualizarea acestor echipamente în anii următori?

– Comunicarea prin Adservio și paginile oficiale a transformat părinții în parteneri conectați în timp real la note și frecvență, la școală. Sustenabilitatea o asigurăm prin mentenanță atentă, beneficiind și de sprijinul Asociației Școlare Gârcina, care acoperă flexibilele sunt extraordinare: noua clădire a școlii, prin proiectul derulat de Primărie, va aduce un laborator IT nou și dotări complete. Colaborarea strânsă cu echipa din primărie transformă viziunea pedagogică în investiții durabile pentru copiii comunei.

A consemnat
prof. Ramona-Mihaela ROȘU

10" pe linie. O victorie uriașă, muncă titanică, sacrificiu.

„10" pe linie. Un vis pe care nu-l vor atinge mulți dintre profesorii care-și doresc astfel de elevi. „10" pe linie te ridică într-un clasament, creează prestigiul instituției, garantează respectul, deschide oportunități.

Intru în clasă. Elevii din a noua știu că și azi o să le mai acord o șansă, mâine încă una, poate și a treia, pentru prezentarea unei teme complexe, pentru un produs, pentru o lectură în care, zic ei, s-au împotmolit.

Ei mai știu însă că nu voi ceda. Voi trage de ei cât de tare voi putea. Îi privesc și îi simt aproape învinși pe unii de teribilul sentiment de frică că ar putea pica la examen, îi rog să aibă încredere și în ei, și în mine.

Când recapitulăm, participă toată suflarea: și tabla cea veche, și cea interactivă, și bătrânul Google, omniprezenta și omniscienta AI, și dirigintele, și părinții, dar nu lipsește niciodată caietul-portofoliu.

Scriem de mână. Îi întreb de ce este important acest exercițiu într-un secol digitalizat până în măduva osului. Unul dintre elevi explică pantomimic, ducând mâna cu care scrie spre capul său. Da, sfânta conexiune ce se creează în rețelele neuronale, sedimentul cunoașterii, or, cum mai glumesc eu, policioara aceea pe care, dacă ai pus ceva, la examen, și nu doar atunci, vei găsi mereu ceva salvator.

L-am convins pe Mihai să citească o carte pe care m-a lăsat să i-o aleg, „Fram, ursul polar" de Cezar Petrescu. E o victorie a amândurora, pentru că a reușit să învingă dependența de telefonul mobil măcar pentru o scurtă durată de timp. Îmi spune că l-a impresionat, trece, justificat, titlul cărții într-o evaluare, eventual, ar putea folosi această lectură și în testul de la examen. Pentru un profesor din Chișinău, această izbândă dintr-o sală de clasă de la țară poate semăna cu ceva din zona SF.

Unii părinți, deși au avut o minte perspicace, nu au reușit să-și

construiască o carieră academică din varii motive (nu judec pe nimeni), dar Dumnezeu, soarta, universul nu au renunțat la ei. Le oferă o nouă șansă chiar prin proprii lor copii. Ei însă, cu părere de rău, nu înțeleg cum să valorifice această nouă oportunitate. Nu-i motivează suficient, nu le impun niște limite, sunt mulțumiți cu puținul pe care îl adună copiii lor, deși aceștia ar

elevi să spună măcar un lucru pe care îl țin minte de la lecțiile de română. „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul", zice unul dintre foștii mei elevi. În clasă, un murmur învăluit de admirație, uluire și ușoară invidie. Eu, ca mulți alți colegi de breaslă, nu voi făuri vreodată olimpici, noi lucrăm în alt fel de laboratoare. Trebuie să mă

poate fi cuantificat într-o contabilitate de la Ministerul Finanțelor.

O încurajez pe Olga cât pot de tare. Uneori lasă impresia că nu are nicio șansă la examen. Eu trag de ea, ea se ține de mine. Are nota „opt" la examen! Surpriză, bucurie, conștientizarea faptului (a câta oară) că, dacă formezi cu elevul un tandem al perseverenței, rezultatul poate fi mai mare decât așteptarea.

Noi nu vom înfrumuseța un clasament publicat de mass-media. Bucuriile și victoriile noastre se vor ține minte prin exclamația: «Doamnă profesoară, eu am „opt" la română!!!»

Victorie e și atunci când îl conving pe Andrei să nu dispere, că are la pretestare cu două puncte sub pragul notei „cinci". Îi explic că împreună putem cuceri Everestul unei note pozitive. Am îndoieli, fac tot ce pot ca să nu-mi trădez starea, copiii sunt foarte sensibili în astfel de situații. În spatele lui nu e familia de care ar avea nevoie... Se prezintă la examen, face un efort, obține „cinci". Numai un profesor știe cât valorează o astfel de notă.

Noaptea de dinaintea anunțării rezultatelor la examen o dedic insomniei. Revăd lecții, revizuiesc strategii. Îmi fac procese de conștiință. Sunt propriul meu procuror și judecător, mai puțin avocat. Promovabilitate de 100%. Nu e cu „10" pe linie, însă eu știu că notele lor, povestea din spate, echivalează cam tot atât.

Încerc să-mi imaginez o clasă de la „Spiru Haret", bunăoară. Un fior de gheață mă străbate. Unde o fi mai greu? Acolo unde, metaforic vorbind, nu e suficient să-l citești pe Kafka, trebuie să-l înțelegem și eu, și elevii, ori aici, unde se dau bătălii pentru supraviețuire?

Unul dintre pilonii excelenței în educație rezidă în faptul că profesorul inspiră și ghidează copiii, indiferent de mediul din care sunt.

Respectul și admirația mea pentru profesorii care au elevi cu „10" pe linie este incomensurabil.

Nadia MUNTEANU

Profesorii celorlalte victorii Regăsirea vocației

Nadia MUNTEANU

simt mai puțin valoroasă? Poate chiar victoriile noastre, aparent invizibile și nesemnificative pentru lumea în care trăim, sunt foarte importante.

„Ochișorii spre mine!!!” Ori de câte ori descopăr un exercițiu, o sarcină, un item ce, într-un fel sau altul, poate fi prezent într-un test de examen, îi învăț să gândească: de la „Ce ai înțeles că trebuie să faci?”, până la respectarea limitei de întindere/spațiului rezervat. Între aceste două hotare încap o mie de exerciții de cogniție, formare de priceperi și deprinderi. Atitudinea. Pentru mine, acest aspect este cel mai valoros.

Această construcție complexă consumă cea mai multă energie umană. Te simți învingător atunci când vezi că ai reușit să-i smulgi dintr-o stare de lehamite, să gândească constructiv, să se implice, să nu bată în retragere; cu convingeri sănătoase, își exprimă corect emoțiile și denotă comportament civilizat. Trei componente-cheie, ce îi vor defini ca oameni „dincolo de poarta școlii”, cum le-am spus de sute de ori.

Ogorul pe care îl lucrez eu nu prea poate oferi națiunii olimpici, dar asta nu înseamnă că nu trebuie să adune roadă de calitate. Mai în glumă, mai în serios, dacă statul s-ar vedea pus în situația de a ne remunera și pentru cât suflet punem ca să creștem un OM, ar falimenta. Norocul lui e că un suflet de profesor nu

putea clinti munții din loc. Astfel, tată și fiu, mamă și fiică vor perpetua o stare de lamentare și frustrare. Ne vom revedea peste ani și-mi vor spune cât de tare regretă că au înțeles atât de târziu îndemnul nostru de a învăța, că ei au acum copii ce participă la olimpiade școlare de nivel municipal și național. Ceea ce părea pierdut iremediabil reînvie din proprie cenușă. Le-am spus mereu să nu se mulțumească cu puțin (mă refer la doar o notă de trecere), că mentalitatea de învingător te poate propulsa într-o ierarhie. Se pare că abia a treia generație are această certitudine.

O școală polyvalentă din Chișinău. Profesorul le cere noilor săi

Punte de cunoaștere peste Prut: stagii de formare în România

Un proiect de cooperare transfrontalieră axat pe inovație pedagogică, limba română și modernizare educațională

Într-un efort comun de aliniere la rigorile educației europene și de consolidare a legăturilor culturale dintre cele două maluri ale Prutului, un grup de 207 cadre didactice din Republica Moldova a participat recent la o serie de programe intensive de formare profesională, desfășurate în mari centre universitare din România. Inițiativa, susținută de Ministerul Educației și Cercetării, reprezintă o etapă strategică în dezvoltarea resurselor

umane din sistemul preuniversitar.

• **Competențe moderne și suport pentru școlile cu predare în limbile minorităților**

Stagiile de formare au fost concepute pentru a răspunde provocărilor actuale din clasele de curs, punând un accent deosebit pe metodele moderne de predare a limbii, literaturii și civilizației românești. Un obiectiv prioritar l-a

constituit sprijinirea profesorilor care predau limba română în instituțiile cu predare în limbile

Excelența în educație, premiată la nivel național: Rezultatele Concursului „Pedagogul Anului 2026”

• Cronică de bilanț: Ediția septembrie - octombrie 2026

Cu prilejul Zilei Internaționale a Educației, Palatul Republicii din Chișinău a găzduit Gala de premiere a câștigătorilor Concursului Republican „Pedagogul Anului 2026”. Evenimentul, organizat tradițional de Ministerul Educației și Cercetării, a reunit cadre didactice, reprezentanți ai autorităților publice și experți din domeniul educației pentru a recunoaște performanța și bunele practici din sistemul de învățământ preuniversitar.

Apresiasi performanței didactice și stimularea inovației

Concursul din acest an a urmărit identificarea și promovarea cadrelor didactice care aplică metode moderne de predare-învățare-evaluare și care obțin rezultate remarcabile în dezvoltarea elevilor. În urma evaluării riguroase a dosarelor și a probelor practice, au fost desemnați învingătorii pe categorii și arii curriculare.

Pachetul financiar și moral de premiere stabilit de organizatori a inclus recompense importante pentru stimularea carierei didactice:

• **Premiul I:** 50.000 de lei și acordarea gradului didactic superior/următor;

speciale în valoare de câte 10.000 de lei pentru toți finaliștii competiției, reconfirmând sprijinul executivului pentru motivarea resurselor umane din învățământ.

Laureații Concursului Republican „Pedagogul Anului 2026”

Categoria „Educătorul Anului”:

• **Locul I:** Anna Morgorean (Instituția de Educație Timpurie (IET) „Prichindel”, s. Drăgănești, r. Sângerei);

• **Locul II:** Diana Agachi (IET nr. 1 „Spiriduș”, mun. Bălți);

• **Locul III:** Eugenia Gangan (IET nr. 5, or. Glodeni).

Categoria „Învățătorul Anului”:

• **Locul I:** Adriana Pană (Liceul Teoretic „Alecu Russo”, or. Orhei);

• **Locul II:** Anastasia Crudu (Gimnaziul „Pașcani”, r. Criuleni);

• **Locul III:** Lilia Lupăcescu (Gimnaziul „Gheorghe Râșcanu”, or. Râșcani).

Categoria „Profesorul Anului”:

• **Aria curriculară „Limbă și comunicare” – Locul I:** Elena Voloc (profesoară de limba și literatura română, Liceul cu profil de Arte „Ion și Doina Aldea-Teodorovici”, mun. Chișinău);

• **Aria curriculară „Matematică și științe” – Locul I:**

Maria Cârnaț (profesoară de matematică, Liceul Teoretic „Gaudeamus”, mun. Chișinău);

• **Aria curriculară „Matematică și științe” – Locul II:** Dumitru Rusnac (profesor de

fizică, Gimnaziul „Mihai Eminescu”, s. Ulmu, r. Ialoveni);

• **Aria curriculară „Matematică și științe” – Locul III:** Mariana Morari (profesoară de informatică, Gimnaziul „Regele Mihai I”, s. Cimișeni, r. Criuleni);

• **Aria curriculară „Sociumanistică” – Locul III:** Aliona Col (profesoară de istorie, Liceul Teoretic „Mihail Guboglo”, mun. Ceadâr-Lunga).

Priorități strategice: Digitalizarea și calitatea actului educațional

În cadrul discursurilor oficiale, conducerea Ministerului Educației și Cercetării a evidențiat direcțiile prioritare de dezvoltare pentru noul an școlar: extinderea proiectelor de digitalizare (Clasa Viitorului), modernizarea infrastructurii școlare și alinierea curriculumului la standardele europene.

Gala „Pedagogul Anului 2026” a reconfirmat necesitatea consolidării statutului social al profesorului și a promovării modelelor de bună practică pedagogică la nivelul întregului sistem național de învățământ.

Red. Chișinău

• **Premiul II:** 25.000 de lei;

• **Premiul III:** 15.000 de lei.

De asemenea, Guvernul a acordat premii

Punte de cunoaștere peste Prut: stagii de formare în România

minorităților naționale, oferindu-le instrumente pedagogice interactive și adaptate contextului multicultural.

Pe lângă componenta lingvistică, modulele de curs au abordat direcții esențiale de dezvoltare profesională:

- **Inovația didactică și digitalizarea:** integrarea instrumentelor digitale în proiectarea și desfășurarea lecțiilor;

- **Managementul educațional:** strategii moderne de condu-

cere a clasei și eficientizare a procesului educațional;

- **Schimbul de bune practici:** dialog nemijlocit între dascălii de pe ambele maluri ale Prutului pe teme metodice.

• **O arie geografică extinsă și parteneriate universitare de prestigiu**

Diversitatea grupului de participanți reflectă caracterul național al proiectului. Profesorii au provenit atât din centre urbane mari, precum municipiile Chișinău și Bălți, cât și

din raioanele Taraclia, Briceni, Edineț, Râșcani, precum și din Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia.

Programele de instruire s-au desfășurat în cadrul a opt centre universitare de prestigiu din România, asigurând un cadru academic riguros și resurse educaționale de nivel înalt. Această cooperare academică directă facilitează crearea unor rețele de suport profesional între comunitățile de profesori.

Investiția în formarea continuă a cadrelor didactice este cea mai

sigură cale de sprijinire a elevilor. Schimbul transfrontalier de experiență și sprijinul reciproc între dascăli consolidează calitatea actului educațional pe ambele maluri ale Prutului.

Prin continuarea acestor programe de formare, comunitățile educaționale din România și Republica Moldova reconfirmă angajamentul comun pentru o școală modernă, incluzivă și ancorată în valorile europene.

Red. Chișinău

Personalități ale teologiei academice românești: proiect de recuperare a memoriei teologice (II)

După cum precizam în numărul anterior al revistei, proiectul își propune să aducă în atenție personalități reprezentative ale teologiei românești, fără intenția de a le circumscrie în mod rigid unei anumite perioade istorice, unui domeniu teologic sau unui curent de gândire. În această perspectivă, ținând seama de faptul că, la data de 4 octombrie, s-au împlinit 33 de ani de la trecerea la cele veșnice a părintelui Dumitru Stăniloae, demersul de față debutează cu prezentarea succintă a vieții, activității și operei sale.

Părintele Profesor Doctor Dumitru Stăniloae (1903–1993) reprezintă una dintre personalitățile de marcă ale teologiei românești și universale, iar în spațiul ortodox al secolului al XX-lea ocupă un loc cu totul aparte. Amploarea operei sale, profunzimea lecturii patristice, originalitatea sintezei dogmatice și influența exercitată asupra teologiei ortodoxe contemporane justifică această apreciere. Importanța sa nu rezidă însă doar în dimensiunea operei, ci și în capacitatea de a uni rigoarea academică, fidelitatea față de Sfinții Părinți, experiența isihastă și preocuparea de a răspunde întrebărilor omului modern.

Născut la 16 noiembrie 1903, în satul Vlădeni, județul Brașov, într-o familie de țărani români evlavioși, Dumitru Stăniloae a absolvit Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov, continuându-și studiile la Academia Teologică „Andreiană” din Sibiu, între anii 1922–1927. În perioada 1927–1929 și-a desăvârșit pregătirea teologică la universitățile din Atena, München, Berlin și Paris, aprofundând studiul dogmaticii și al teologiei patristice, cu un interes deosebit pentru opera Sfântului Grigorie Palama. Această formație academică occidentală i-a oferit instrumentele necesare pentru elaborarea unei teologii profund ancorate în Tradiția Ortodoxă și, în același timp, capabile să intre în dialog cu marile curente intelectuale ale epocii.

Începând din anul 1929, a activat ca profesor la Academia Teologică din Sibiu, unde a îndeplinit și funcția de rector, iar din 1947 a ocupat Catedra de Teologie Dogmatică a Institutului Teologic Universitar din București, până la pensionarea sa, în 1973. Activitatea sa academică nu poate fi separată de mărturisirea credinței în contextul regimului comunist. În 1958, ca urmare a opoziției sale față de ideologia și presiunile regimului ateu, a fost îndepărtat de la catedră și arestat politic. A fost închis în penitenciarele Aiud și Jilava, executând o condamnare de peste cinci ani, între 1958 și 1963. Experiența detenției nu i-a frânt conștiința, ci a aprofundat dimensiunea duhovnicească și mărturisitoare a teologiei sale.

La Sibiu și București, părintele Stăniloae a

Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae

format generații de teologi, însuflându-le respectul pentru Sfânta Scriptură și pentru scrierile Sfinților Părinți. Cursurile sale de Dogmatică depășeau cadrul unei simple expuneri academice, constituind sinteze în care erudiția teologică se întâlnea cu experiența liturgică și mistică. Prin această capacitate de a transforma cunoașterea teologică într-o formă vie de formare, Stăniloae s-a impus nu doar ca profesor,

din 12 volume, primul apărut la Sibiu în 1946. Prin această lucrare, părintele Stăniloae a contribuit decisiv la redescoperirea tradiției isihaste și a rugăciunii inimii în spațiul românesc, integrând experiența duhovnicească în reflecția teologică.

Capodopera sa, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, publicată în trei volume, începând cu anul 1978, reprezintă una dintre cele mai importante sinteze ale teologiei ortodoxe din secolul al XX-lea. Stăniloae revalorifică izvoarele patristice și depășește abordările scolastice prezente în manualele teologice anterioare, punând în centrul dogmaticii dinamismul vieții trinitare, iubirea Preasfintei Treimi și relația dintre Dumnezeu și om în Hristos. Pentru el, dogmele nu sunt simple formule doctrinare, ci exprimă adevăruri care își găsesc deplina semnificație în viața duhovnicească a omului.

Prin lucrări precum *Iisus Hristos – lumina lumii* ori *Trăirea lui Dumnezeu în Ortodoxie*, părintele Stăniloae a demonstrat capacitatea Ortodoxiei de a dialoga cu modernitatea fără renunțarea la propria identitate. Teologia sa pune accent pe iubire, comuniune și responsabilitatea omului față de creație, oferind astfel răspunsuri la preocupările spirituale ale omului contemporan.

Statura sa teologică se întemeiază pe convergența mai multor dimensiuni: amploarea și originalitatea operei dogmatice, recuperarea creatoare a gândirii Sfinților Părinți, valorificarea tradiției isihaste, contribuția la traducerea și răspândirea Filocaliei, formarea generațiilor de teologi și capacitatea de a dialoga cu filosofia și cultura modernă. Acestora li se adaugă mărturisirea credinței în condiții de persecuție, care conferă operei sale o profundă autenticitate existențială.

Recunoașterea internațională a părintelui Stăniloae s-a concretizat prin acordarea titlului de **Doctor Honoris Causa** al unor prestigioase universități europene, precum cele din Salonic, Paris și Belgrad, precum și prin conferirea, în 1988, a premiului internațional „Dr. Leopold Lucas” al Universității din Tübingen.

Trecerea oficială în rândul sfinților a Părintelui Dumitru Stăniloae reprezintă nu doar un moment de răscruce pentru Biserica Ortodoxă Română și pentru teologia academică, ci și o confirmare a unității dintre gândirea sa teologică și viața sa duhovnicească.

Recuperarea memoriei teologice a părintelui Dumitru Stăniloae constituie, astfel, nu doar un act de valorizare a unei personalități de excepție, ci și unul de continuitate culturală și duhovnicească. Unitatea dintre gândirea teologică, viața de rugăciune și mărturisirea credinței prin suferință conferă operei sale o relevanță care depășește cadrul epocii în care a fost elaborată. Moștenirea sa rămâne un reper fundamental pentru teologia ortodoxă contemporană și un model pentru profesorii, studenții și cercetătorii teologiei academice românești.

Prof. dr. Mihai FLOROAIĂ

ci ca adevărat magistrul al teologiei ortodoxe.

Opera sa cuprinde peste treizeci de volume de autor, sute de articole și numeroase traduceri patristice. Una dintre contribuțiile sale majore este legată de inițierea și traducerea, împreună cu bizantinologul Alexandru Elian, a monumentalei serii a *Filocaliei românești*, alcătuită

Cluj-Napoca, vatră a istoriei și a dialogului academic: Zilele Academice Clujene 2026

În perioada 12-14 octombrie 2026, municipiul Cluj-Napoca a devenit centrul vieții academice și al dezbaterilor istoriografice internaționale, găzduind o nouă și amplă ediție a Conferinței Internaționale cu titlul *Majorități, minorități și instituții în serviciul comunității și națiunii. Perspective istorice și realități contemporane*. Organizat sub egida prestigioasă a Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române și a Centrului de Studiere a Populației din cadrul Universității Babeș-Bolyai, evenimentul a reunit peste 100 de participanți (cercetători, cadre didactice universitare, istorici, arhiviști și experți) din țară și din străinătate (Franța, Germania, Statele Unite, Polonia, Ungaria, Cehia, Israel, Republica Moldova, Estonia, Ucraina). Manifestarea face parte din programul Zilele Academice Clujene, ediția a XXXIX-a, octombrie-noiembrie 2026, celebrând 160 de ani de la înființarea Academiei Române.

Programul manifestării s-a remarcat printr-o impresionantă diversitate tematică, structurată în peste zece secțiuni desfășurate în paralel și mese rotunde găzduite în mai multe spații academice emblematice ale Clujului: Institutul de Istorie „George Barițiu”, Filiala Cluj-Napoca a Academiei Române, Biblioteca Academiei, Centrul de Studiere a Populației al UBB și Biserica Ortodoxă din Deal.

Printre direcțiile majore de cercetare abordate în cadrul conferinței s-au numărat: „S-a stins lumina lumii”. Memoria lui Ioan (Iancu) de Hunedoara ca strateg și apărător al toleranței; Mișcările de populație și dinamica așezărilor. Focus: Românii/vlahii din Centrul

și Sud Estul Europei & Frontierele în regiunea Carpaților între granițe politice și zone de contact (sec. XVI-XIX); Etnie, confesiune și gen în societatea urbană transilvăneană în secolele XVIII-XX; Personalități feminine din spațiul românesc în serviciul comunității și națiunii (sec. XVIII-XX); Biserica, confesiune și identitate în Transilvania (Evul Mediu – secolul XX); Elite, comunități și identități în spațiul românesc (secolele XIX-XX); Traectorii ale elitelor românești: înnobilitare, filantropie și cultură; Naționalism, identitate și diversitate în Europa Centrală și de Est; Minorități și majorități în secolul XIX-XX: realități politice, sociale și diplomatice; „Identități fluide. Minoritate, migrație și apartenență în România, în sec. XX-XXI”; Instituții economice și financiar-bancare: perspective istorice și deschideri interdisciplinare; Arhivele în serviciul comunității și a națiunii: între misiune, viziune, strategie și provocări contemporane. Acestea li s-au adăugat mai multe mese rotunde în cadrul cărora s-au dezbătut următoarele subiecte: De la calorii la tractoare: hrană, sănătate și mediu

în România socialistă; Paleografii fără frontiere: noi perspective asupra pluralismului grafic și lingvistic în Transilvania, Țara Românească și Moldova în „lungul veac” al XVI-lea (cca. 1475–1625); De la Nicopole la Belgrad: Iancu de Hunedoara și emergența unei noi societăți de frontieră la nord de Dunăre (1386–1456); Academia Română la 160 de ani – O perspectivă antreprenorială despre viitorul acestei instituții; Episcopul Nicolae Ivan în percepția contemporanilor și a posterității.

Detaliind cele menționate, desfășurarea programului a fost concepută ca o călătorie complexă prin labirintul istoriei și al științelor sociale. Una dintre axele centrale ale dezbaterilor a fost dedicată figurii lui Iancu de Hunedoara, privit nu doar ca strateg militar și apărător al toleranței, ci și ca un catalizator al societăților de frontieră din bazinul dunărean, analizându-se și rețelele de putere, monedele, campaniile și ecoul memoriei sale în conștiința publică europeană.

Un alt pol important l-a reprezentat studiul mișcărilor de populație și al dinamicii așezărilor. Istoricii și antropologii au urmărit urmele vlahilor din Centrul și Sud-Estul Europei, viața rurală de la granița polono-moldavă, instituția străveche a plăieșilor carpațici, dar și transformările din Banat, Maramureș și spațiul transilvănean.

Atenția cercetătorilor s-a îndreptat și spre societatea urbană, gen și confesiune, aducând în prim-plan viața cotidiană a orașelor prin prisma registrelor istorice, a destinului servitoarelor, a comportamentelor matrimoniale sau a dramelor tăcute din perioada interbelică. Un spațiu generos a fost dedicat personalităților feminine, punând în lumină destinele unor aristocrate,

intelectuale, militante pentru drepturile femeilor și educatoare care au pus bazele emancipării și sprijinului comunitar în secolele trecute.

Dezbaterile au continuat în jurul unor teme profunde legate de biserică și identitate, rolul elitelor românești și strategiile de filantropie, dar și în jurul unor subiecte delicate precum raporturile dintre majorități și minorități în secolele XIX și XX, Holocaustul, metamorfozele identitare și migrația. S-au analizat totodată mecanismele economice și financiar-bancare din trecut (de la politicile Băncii Naționale și falimente răsunătoare până la investițiile străine) și importanța vitală a arhivelor ca păstrătoare ale memoriei colective.

Pe lângă comunicările din secțiuni, cercetătorii prezenți s-au implicat în dezbateri provocatoare din cadrul meselor rotunde. S-a discutat, într-o cheie inedită, despre modernizarea socialistă prin lentila „calorilor și a tractoarelor”, despre cum interacționează scrierile și limbile multiple în „lungul veac al XVI-lea” (prin paleografie fără frontiere), dar și despre viitorul instituțional și antreprenorial al Academiei Române la ceas aniversar.

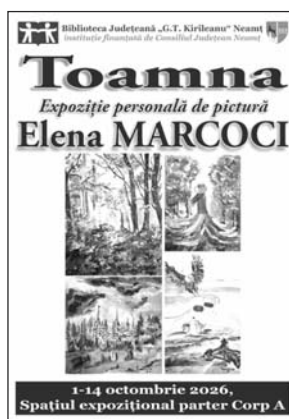
Prin calitatea intervențiilor participanților, generozitatea temelor și dorința de a recupera nu doar marile evenimente, ci și istoria cotidiană, mentalitățile și sensibilitățile umane, manifestarea a reprezentat un adevărat moment de sărbătoare al analizei istorice. Astfel, Zilele Academice Clujene din acest an au reconfirmat rolul Clujului de reper cultural și științific viu, capabil să conecteze moștenirea trecutului cu întrebările esențiale ale lumii contemporane, oferindu-le posibile soluții.

Prof. dr. Mihai FLOROAI

TOAMNA – O expoziție de pictură semnată de Elena Marcoci

În perioada 1-14 octombrie 2026, Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț a găzduit expoziția de pictură intitulată „Toamna” realizată de Elena Marcoci, a doua expoziție personală a artistei, după ce a debutat, tot aici, în urmă cu un an. Elena Marcoci este un plastician recunoscut pentru că a mai participat la mai multe expoziții de grup, atât în Neamț, la Clubul de tenis Condor și Fundația Autonom Piatra-Neamț, cât și în țară, la Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” București, Galeria de Artă „Ștefan Dimitrie” Huși.

Pictura înseamnă pentru mine în primul rând o evadare din cotidian, din lumea grijilor de zi cu zi. Când pictez, toate acestea se estompează și în suflet îmi rămâne numai o imagine frumoasă care m-a urmărit peste zi sau o emoție căreia încerc să îi dau formă și culoare. Îmi place să cred că aceste introspecții pentru aducerea la lumină a unor picături din universul sufletesc sunt, totodată, o cale de a te înțelege mai bine, de a

te regăsi. Nu în ultimul rând, pictura mi-a dat șansă să cunosc niște oameni minunați, cu care împărtășesc aceleași preocupări și cu care viața mea socială a căpătat valențe noi, a mărturisit Elena Marcoci.

Elena Marcoci a absolvit Facultatea de Educație Fizică și Sport din cadrul Universității „Vasile Alecsandri” Bacău, iar din anul 2022 studiază pictura la Școala Populară de Artă din cadrul Centrului pentru Cultură și Arte „Carmen Saeculare”, la clasa profesorului Cristian Bistriceanu.

Biblioteca Județeană
„G.T. Kirileanu”

Literatura pentru copii – o mare responsabilitate!

Alina M. Stanislav: *O carte bună pentru copii este una care îi face să simtă ceva, să se întrebe ceva și să își dorească să mai citească.*

Sunteți medic veterinar, dar scrieți și literatură pentru copii. De unde provine pasiunea pentru povești?

– Pasiunea pentru povești cred că vine dintotdeauna. Nu pot să-mi amintesc un moment anume în care a început, dar îmi amintesc că, de mică, citeam fratelui meu, bunicilor și chiar răștelor, atunci când mă trimiteau buncii cu ele la iaz, să le păzes.

Căutam prin podul casei bunicilor cărți lăsate de mătușile mele și eram absolut fascinată de fiecare dată când găseam ceva ce mi se părea interesant. Cred că, într-un fel, acolo s-a născut dragostea mea pentru povești.

Mai târziu, meseria de medic veterinar mi-a oferit o altă perspectivă asupra lor. Mă întâlnesc zilnic cu tot felul de situații și nu pot să nu mă întreb: „Ce-o fi în inima și în sufletul unui câțel care este adus, împotriva voinței lui, la cabinet? Care este povestea lui? Ce simte? Ce și-ar spune, dacă ar putea vorbi?”

Sau mă gândesc la o pisică abandonată, care este, în sfârșit, adoptată și ajunge pentru prima dată pe masa de consultații. Ce mi-ar spune dacă ar putea vorbi?

Punându-mă în locul acestor necuvântătoare, încerc să le dau o voce și să vorbesc, prin povești, în locul lor. Îmi doresc ca oamenii să le vadă altfel, să le audă, să le simtă și, poate, să le înțeleagă mai bine.

Pentru mine, animalele sunt mai mult decât niște ființe care ne însoțesc viața. Sunt niște scânteie divine care vin să ne învețe, să ne bucure și, uneori, să ne schimbe. Iar poveștile sunt felul meu de a le mulțumi și de a le face auzită vocea.

– *Vorbiți-ne despre cele patru cărți ale dumneavoastră care au văzut, deja, lumina tiparului...*

– Cele patru cărți sunt foarte diferite ca povești, dar au un fir comun: toate s-au născut din dorința mea de a le vorbi copiilor despre lucruri importante, într-un limbaj pe care să-l poată simți și înțelege. Fiecare personaj trece printr-o încercare și, în felul său, descoperă că bunătatea, curajul, perseverența și iubirea pot schimba lumea din jur.

„Aventurile lui Rilă Aricilă” este povestea unui aricel care se naște cu țepșorii ondulați, spre deosebire de ceilalți arici, care îi au drepti.(...) Prin povestea lui am vrut să spun că nu felul în care arătam pe dinafară ne definește și că, oricât de grele ar fi uneori provocările vieții, bunătatea este cea care ne ajută să răzbatem.

Alina Maria Stanislav s-a născut la 5 septembrie 1974, în Piatra-Neamț. Absolventă a Facultății de Medicină Veterinară din cadrul Universității „Ion Ionescu de la Brad” din Iași, promoția 2001, și a două programe de master, a trăit o perioadă în Londra înainte de a reveni în România, în 2007.

Cele patru cărți ale sale – „Aventurile lui Rilă-Aricilă”, „Povești plăpumești – Ema și Kiko”, „Povești magice de iarnă cu Olguța și Mystica” și „Mia, Nina și Petruș în aventuri de neuitat” – sunt diferite ca tematică și poveste, dar au un fir comun: dorința autoarei de a le vorbi copiilor despre lucruri importante, într-un limbaj pe care aceștia să îl poată simți și înțelege.

Fiecare personaj trece printr-o încercare și descoperă, în felul său, că bunătatea, curajul, perseverența și iubirea pot schimba lumea din jur.

„Ema și Kiko” am scris-o gândindu-mă la copiii cărora le este frică de păianjeni. Este povestea a doi frațiori despărțiți de o vrajă, iar Kiko este transformat într-un păianjen (...) și devine, astfel, un suflet vulnerabil în fața celor care îl sperie, îl mint sau îl rănesc. Mi-am dorit ca această poveste să-i facă pe copii să se gândească înainte de a răni pe cineva, fie că este vorba despre un alt om sau despre un animal. Cred că empatia începe atunci când încercăm să vedem lumea și prin ochii celui alt.

„Olguța și Mystica” cuprinde două povești foarte diferite (...) iar în „Mia, Nina și Petruș în aventuri de neuitat” am vrut să vorbesc despre copii foarte diferiți, fiecare cu personalitatea și provocările lui. (...) Dacă ar fi să spun într-o singură frază ce vreau să rămână după citirea cărților mele, aș spune că fiecare copil, indiferent cât de diferit, neastâmpărat, timid sau vulnerabil este, are în el ceva bun care merită văzut și cultivat.

Cred că aceasta este, de fapt, miza tuturor poveștilor mele: să-i

învățăm pe copii să fie buni, să fie atenți la cei din jur și să nu judece niciodată un suflet doar după ceea ce văd la exterior.

– *Creați cu ușurință personaje?*

– Da, cred că personajele vin destul de ușor către mine. (...) Cred că pot găsi o poveste aproape în orice lucru sau în orice întâmplare, pentru că am tendința de a privi lumea cu foarte multă curiozitate și de a-mi pune mereu întrebări. Iar

unei astfel de literaturi?

– Sincer, nu știu dacă mă consider scriitor. Mă simt mai degrabă un povestitor care a descoperit că, prin povești, poate ajunge la sufletul copiilor și poate să le lase acolo câteva lucruri în care crede cu adevărat.

Pentru mine, a scrie pentru copii înseamnă o mare responsabilitate. Copiii sunt într-o perioadă în care își formează felul de a privi lumea, de a se privi pe ei înșiși și de a-i privi pe ceilalți. De aceea, îmi doresc ca poveștile mele să le aducă frumusețe prin imaginile și lumile pe care le creez, bunătate prin faptele personajelor, dar și curaj, încredere și speranță.

Vreau să știe că nu trebuie să fie cei mai puternici sau cei mai curajoși pentru a face bine. Uneori, un gest mic de bunătate poate schimba foarte mult. Vreau să înțeleagă că fiecare dintre noi poate alege între a răni și a vindeca, între a întoarce privirea și a întinde o mână de ajutor.

Și mai vreau să le spun că, atunci când întâlnesc nedreptate, nu trebuie să rămână indiferenți. Pot să vorbească, să ceară ajutor, să fie alături de cel care suferă și, mai presus de toate, să nu devină ei înșiși parte din rău.

Dacă, după ce închide una dintre cărțile mele, un copil rămâne cu dorința de a fi puțin mai bun, puțin mai curajos sau puțin mai atent la sufletul celui de lângă el, atunci simt că povestea și-a împlinit rostul. (...)

– *De ce uneori se creează impresia că scriitorii pentru copii și*

animalele îmi oferă, poate, cel mai mult material pentru imaginație.

De fapt, nu cred că personajele sunt întotdeauna „create” de mine. Uneori am impresia că ele există deja undeva în imaginația mea și

doar așteaptă să le descopăr și să le dau o voce.

– *Ce înseamnă să fii scriitorul*

adolescenți sunt „autori minori”?

– Cred că uneori se creează această impresie pentru că literatura

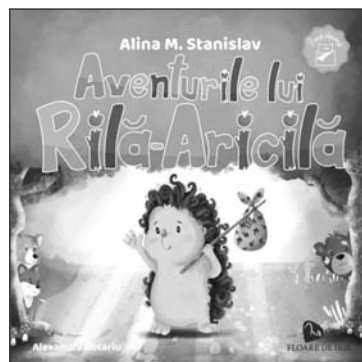
Literatura pentru copii – o mare responsabilitate!

Pentru copii este privită, în mod nedrept, ca fiind mai simplă sau mai puțin importantă decât literatura pentru adulți. Poate și pentru că, atunci când scrii pentru copii, trebuie să păstrezi în tine ceva din copilul care ai fost.

Eu nu cred însă că a păstra copilul din tine te face un creator „minor”. Dimpotrivă. Poate că înseamnă să nu lași viața să te transforme într-un adult rigid, să păstrezi curiozitatea, candoarea, capacitatea de a te mira și de a vedea frumusețea în lucrurile simple.

Să scrii pentru copii mi se pare, de fapt, o mare responsabilitate. Trebuie să poți spune lucruri

profunde într-un limbaj pe care un copil să-l poată primi, fără să-i su-

bestimezi inteligența și fără să-i iei dreptul de a descoperi singur sensurile poveștii.

Poate că un creator pentru

copii este, într-un fel, un adult care a avut grijă să nu stingă lumina copilului din el. Iar eu cred că aceea luminează nu ne face mai mici, ci ne face mai vii. (...)

– Care este părerea dumneavoastră despre literatura contemporană pentru copii? Se află într-o perioadă bună a ei?

– Nu cred că literatura contemporană pentru copii traversează neapărat cea mai bună perioadă a ei, deși sunt, cu siguranță, și multe apariții foarte bune. Cred că există astăzi o ofertă foarte mare de cărți, iar tocmai această abundență face uneori mai dificilă diferențierea dintre o carte cu adevărat valoroasă și una care este doar foarte bine promovată.

În același timp, cred că literatura pentru copii și adolescenți are nevoie de povești care să îi ia pe cititori în serios. Copiii și adolescenții pot înțelege teme profunde, pot aprecia personaje complexe și nu au nevoie ca totul să le fie explicat sau simplificat. Pentru mine, o carte bună pentru această categorie de vârstă este una care îi face să simtă ceva, să se întrebe ceva și, poate cel mai important, să își dorească să mai citească.

Așadar, nu aș spune că este o perioadă lipsită de cărți bune, ci mai degrabă una în care este nevoie de mai mult discernământ și de mai multă atenție acordată calității.

A consemnat Violeta MOȘU

Piatra-Neamț – capitala teatrului francofon pentru o zi

Colegiul Național „Petrus Rareș” din Piatra-Neamț a găzduit, sâmbătă, 17 octombrie 2026, un eveniment internațional dedicat teatrului francofon și formării profesorilor de limba franceză. Festivalul a reunit aproximativ 30 de profesori din România și Republica Moldova, într-un cadru dedicat formării profesionale, creativității și schimbului de bune practici în domeniul predării limbii franceze prin intermediul teatrului.

Evenimentul a fost organizat de Asociația Centrul de Inițiative Francofone în parteneriat cu Colegiul Național „Petrus Rareș” Piatra-Neamț – catedra de limbi străine, și Inspectoratul Școlar Județean Neamț și a beneficiat de sprijinul financiar al Organizației Internaționale a Francofoniei (OIF), CREFECO și Fundației Autonom.

Teatru, pedagogie și francofonie

Invitații speciali ai festivalului au fost Laurent Van Wetter și Jan Nowak, formatori cu experiență în domeniul educației și al formării profesorilor, precum și Arthur Cavalier, cântăreț invitat, care a contribuit la dimensiunea artistică și practică a evenimentului.

Prin intermediul atelierelor și activităților propuse, profesorii au avut ocazia să exploreze modalități prin care teatrul poate deveni un instrument pedagogic eficient pentru dezvoltarea competențelor de comunicare în limba franceză.

Participanții au lucrat asupra unor competențe esențiale pentru învățarea unei limbi străine: exprimarea orală, pronunția, intonația, expresivitatea, spontaneitatea, improvizația, creativitatea și lucrul în echipă.

Teatrul oferă astfel profesorului posibilitatea de a transforma ora de limba franceză într-un spațiu de experimentări și al comunicării autentice, în care elevul nu este doar receptor de informație, ci devine actor, creator și participant activ.

Tema ediției: „Toutes et tous pour la planète”

Ediția din acest an s-a desfășurat sub tema „Toutes et tous pour la planète”, invitând profesorii și elevii să reflecteze, prin teatru, asupra protejării mediului înconjurător și a responsabilității fiecăruia față de planetă. Profesorii participanți au pus în scenă piese din colecția 10 SUR 10 – Scènes francophones à jouer et à lire, o selecție de texte teatrale contemporane francofone dedicate utilizării în clasă. Scenetele alese pentru această ediție au abordat teme precum schimbările climatice, biodiversitatea, poluarea, consumul responsabil și relația dintre om și natură, transformând scena într-un spațiu de sensibilizare, dialog și educație pentru dezvoltare durabilă. Prin intermediul artei și al limbii franceze, festivalul își propune să inspire o generație de profesori și elevi care învață să acționeze împreună pentru planetă.

Mai multe țări, o singură limbă: franceza

Prezența profesorilor din România și Republica Moldova, a formatorilor din Belgia și Polonia, dar și a cântărețului francez, au conferit festi-

valului o puternică dimensiune internațională.

Evenimentul a fost, în același timp, o oportunitate de dialog intercultural și cooperare europeană, participanții având posibilitatea să își împărtășească experiențele și practicile pedagogice și să creeze noi legături profesionale.

Pentru Colegiul Național „Petrus Rareș”, implicarea în organizarea acestui eveniment a reprezentat o continuare firească a tradiției sale de promovare a învățământului de calitate, a limbilor străine și a deschiderii europene.

Piatra-Neamț – un oraș al francofoniei și al culturii

Alegerea orașului Piatra-Neamț ca loc de desfășurare a festivalului nu este întâmplătoare. Orașul și județul Neamț oferă un cadru cultural și natural deosebit, iar Colegiul Național „Petrus Rareș” este un spațiu cu o bogată tradiție educațională și o puternică deschidere internațională.

Timp de o zi, școala a devenit un adevărat laborator de teatru, limbă franceză și creativitate, reunind profesori, formatori și artiști în jurul unei pasiuni comune: francofonie.

Festivalul și-a propus să demonstreze că educația poate depăși granițele manualului și ale sălii de clasă și că arta poate deveni un instrument pedagogic deosebit de puternic.

Pe 17 octombrie, franceza s-a vorbit, s-a jucat și s-a trăit la Colegiul Național „Petrus Rareș” din Piatra-Neamț.

• Organizator: Asociația Centrul de Inițiative Francofone • Parteneri: Colegiul Național „Petrus Rareș” Piatra-Neamț; Inspectoratul Școlar Județean Neamț • Finanțare și sprijin: OIF – Organizația Internațională a Francofoniei; C.R.E.F.E.C.O. – Centrul Regional Francofon pentru Europa Centrală și Orientală; Fundația Autonom • Formatori: Laurent Van Wetter și Jan Nowak • Cântăreț invitat: Arthur Cavalier • Participanți: aproximativ 30 de profesori din România și Republica Moldova.

Colegiul Național „Petrus Rareș” Piatra-Neamț

Experiențe profesionale fără granițe la Colegiul Tehnic de Transporturi, prin Proiectele Erasmus+

Proiectul de mobilitate Erasmus+ cu numărul 2025-1-RO01-KA121-VET-000336393, cofinanțat de Uniunea Europeană, derulat de Colegiul Tehnic de Transporturi din Piatra-Neamț în anul școlar 2025-2026, a marcat un real succes în modernizarea formării profesionale (VET).

Mobilitățile s-au desfășurat în parteneriat cu GLOBAL EDUCATION COMPANY M.I.K.E. și au reprezentat un pas major în deschiderea liceului spre standardele europene în formarea profesională. Elevii au efectuat practică la atelierul de reparații auto KOUTSI-MANIS ATH. GEORGIOS din Litchoro, realizându-se un impresionant transfer de bune practici europene și aplicarea directă a cunoștințelor teoretice din școală pe mașini.

Prima mobilitate s-a desfășurat în perioada 20 aprilie – 1 mai 2026, implicând 18 elevi din clasele a X-a până la a XII-a, calificările tehnician transporturi, tehnician electrician electronist auto, tinichigiu vopsitor auto și electrician auto. Aceștia au fost însoțiți de prof. Mihăeș Daniela și prof. Sfetcu Florentina.

A doua mobilitate a avut loc între 11 și 22 mai 2026, cu participarea a 9 elevi din clasele a X-a și a XI-a, de la specializările tehnician transporturi, tinichigiu vopsitor auto și mecanic auto însoțiți de către prof. Burduja Ștefan. Tot în această perioadă patru profesori-ingineri de la Colegiul Tehnic de Transporturi Piatra-Neamț (Costin Greta, Ciobanu Daniela, Dascălu Anișoara și Stahie Maria) au participat la activități de tip job shadowing, în Leptokarya, Grecia.

Pe lângă competențele tehnice, participanții au dobândit competențe cheie la standarde europene, esențiale pentru integrarea pe piața muncii. Acestea includ aplicarea legislației privind igiena și securitatea muncii, prevenirea riscurilor și implementarea măsurilor de protecție a mediului. Mobilitatea a contribuit, de asemenea, la lărgirea orizontului

cultural al elevilor, la însușirea valorilor europene și la conștientizarea apartenenței la o Europă unită.

Stagiul de formare profesională în străinătate este recunoscut prin certificatele Europass Mobility, care consolidează portofoliile absolvenților pe piața europeană a muncii. De asemenea, implicarea în proiect a facilitat dez-

voltarea abilităților de comunicare în limba engleză.

La nivel instituțional, acest proiect deschide noi căi de colaborare cu firme europene din domeniul auto, dublând componenta teoretică a învățământului liceal cu o componentă practică esențială. Astfel, se răspunde nevoii absolvenților de liceu tehnologic de a beneficia de o pregătire cât mai apropiată de mediul real al pieței muncii. Participanții sunt acum mai bine pregătiți să activeze în domeniul auto sau să își inițieze propria afacere.

Impresii ale participanților la mobilitățile proiectului

„Participarea la mobilitatea Erasmus+ Job Shadowing din Leptokarya a fost o experiență profesională și personală deosebită. Am descoperit că dincolo de diferențele dintre sistemele de învățământ, ne unesc aceleași preocupări: formarea unor tineri bine pregătiți și adaptarea educației la cerințele pieței muncii. Leptokarya ne-a impresionat nu doar prin experiența

educațională, ci și prin frumusețea locurilor, ospitalitatea oamenilor și atmosfera grecească. Am plecat din Grecia cu amintiri frumoase, idei noi și convingerea că mobilitățile Erasmus+ ne ajută să devenim profesori.” (Daniela Ciobanu, profesor)

„Mobilitatea Erasmus+ a dus la lărgirea orizontului meu cultural, deschidere spre cele mai diferite domenii ale cunoașterii precum și o pondere mare de informații pe toate planurile. Toate activitățile desfășurate au fost susținute de asociația Pro European Education din Kate-rini, Grecia, căreia îi mulțumim. Recomand tuturor colegilor să acceseze Erasmus+ pentru dezvoltarea profesională și personală.” (Greta Costin, profesor)

„Mobilitatea Erasmus+ din Grecia s-a dovedit o oportunitate extraordinară de dezvoltare profesională și personală. Învățarea pe tot parcursul vieții este o țintă strategică în Planul Erasmus al Colegiului Tehnic de Transporturi, iar învățarea reciprocă este un obiectiv major.” (Anișoara Dascălu, profesor)

„Am fost impresionată de disponibilitatea tutorilor de practică de a explica fiecărui elev în parte tot procesul tehnologic de reparare pe care îl realizau în service-ul partener din proiect.” (Maria Stahie, profesor)

„Experiența în proiectul Erasmus a fost frumoasă și educațională, am învățat multe în timpul practicii, dar cele mai frumoase au fost vizitele la obiectele turistice, tradițiile grecești și mâncarea specifică. A fost o experiență superbă.” (Pavel Petru, elev)

„Tot ce am trăit în Grecia a fost de neuitat și foarte interesant. Am avut ocazia să cunosc oameni noi, să cunosc tradițiile și mâncarea grecească. Mi-a plăcut modul în care se lucrează în service și am învățat câte ceva nou în fiecare zi. Acest proiect mi-a oferit amintiri frumoase și îi sfătuiesc pe toți colegii mei să aplice pentru mobilitățile Erasmus în viitor.” (Flavius Gherhard, elev)

Prof. Daniela MIHĂEȘ,
Colegiul Tehnic de Transporturi,
Piatra-Neamț

„Zboruri” – Triplu eveniment muzical la Piatra-Neamț

Joi, 8 octombrie, la Cafeneaua Monotua a avut loc evenimentul „Zboruri” – un concert în trei părți. Primul zbor i-a aparținut **Elenei Șulea**, compozitor, etnomuzicolog și des-cântătoare de folk, mantră, folclor și etnojazz, pentru care cântecul este memorie, întâlnire și vindecare.

A urmat **Daniel Rudichi**, pianist de o sensibilitate aparte, care transformă fiecare întâlnire cu muzica într-o experiență vie.

Ultimul, dar, poate, cel mai înalt zbor a fost cel al **Luizei Zan**, una dintre cele mai importante voci ale jazzului românesc, care, de ziua ei a cântat acasă la Piatra-Neamț.

Mi-am dorit nespun de mult să o celebrăm pe Luiza Zan, de ziua ei, împreună, în orașul care multă vreme i-a fost casă. Și cred că e o sincronicitate absolut minunată că îl putem sărbători, tot prin muzică, pe un alt om care comunică pe calea sunetelor și pe care avem privilegiul să îl avem în preajmă – pianistul Daniel Rudichi. Sper ca acest concert să fie un prilej ca publicul să experimenteze câteva momente în apropierea unor oameni care, în opinia mea, reușesc să transmită pe calea sunetelor, dumnezeirea (Elena Șulea – Casa Amonte, inițiatora proiectului).

Luiza Zan: O seară intimă, aproape de public, la mine acasă.

Daniel Rudichi: *Eu. Luiza. Noi, pe scenă. Trei zile, două aniversări și un concert pe care abia așteptăm să îl împărtășim cu voi. Nu cred că există un mod mai frumos de a-mi sărbători ziua de naștere decât prin muzică, alături de Luiza Zan. Va fi un concert „all inclusive” – de la muzică clasică și standarde de jazz, la piese de pe cel mai recent album al Luizei. Deci, ceva cu totul special și unic.*

Organizatorii evenimentului au fost: Casa Amonte, magazinul AER și Cafeneaua Monotua, ce aparține Fundației Autonom.

(N. R. – Comunicat de presă. Text prelucrat)

Augustina Mihaela VASILE

Expoziție Viorica Ciucanu – „Cele cinci elemente”

În perioada 1–14 octombrie, la Galeriile de Artă „Lascăr Vorel” din Piatra-Neamț a fost deschisă expoziția de pictură și instalație „Cele cinci elemente”, a artistei Viorica Ciucanu.

Vernisajul expoziției a avut loc joi, 1 octombrie, la ora 17:00; în cadrul vernisajului au fost prezenți alături de artista expozantă, criticul de artă și scriitorul – Emil Nicolae precum și președintele Uniunii Artiștilor Plastici filiala Neamț – Ștefan Potop.

Conceptul expozițional este prezentat de artistă în următoarele rânduri: *Încă din antichitate s-au identificat cele patru elemente – Apă, Aer, Foc, Pământ – ca substanțe imuabile, eterne și indestructibile, care nu pot trece unul într-altul, ci doar se pot combina, dând naștere materiei.*

Așa cum apa e sângele ce ne trece prin vene, pământul e corpul nostru și aerul e respirația de care depindem, focul apare ca element motor care transformă.

Din spirit se nasc toate elementele. Spiritul nostru, al omului, este capabil și el de a genera energie elementelor.

Simbolul spiritului este cercul. Acesta este elementul formei unirii și creației.

Alăturarea acestor elemente dă contur lumii, ele fiind strâns legate de numărul de aur, 1,618 (phi), care are o importanță deosebită, mai ales în artă. Acesta este consi-

derat cel mai frumos număr din întreg universul.

Atât sufletul cât și corpul omenesc, și nu numai, sunt supuse legilor ce guvernează armonia cosmosului, astfel încât micro și macro-cosmosul, lumea în care trăim, apar conectate matematic și estetic, totodată.

Acest număr phi, cred anticii, ar fi fost dictat de Dumnezeu.

Proiectul artistic **CELE CINCI ELEMENTE** este unul din cele trei concepte ale mele, celelalte fiind: **COMPLEXITATE UMANĂ** și **CONTEMPLÂND**.

Am ales aceste concepte în funcție de ceea ce mă preocupă, considerând că cele mai firești lucruri studiate pot fi adevărate miracole.

M-am născut la sat, acolo unde s-a „născut veșnicia” și am fost în contact direct cu natura, cu „cele cinci elemente”. Așa a rămas în mine pentru totdeauna „lumea pe pământ”, case, ritualuri, obiecte vechi, oamenii cu poveștile lor și rânduiala vieții.

Expoziția realizată în stilul meu, expresionism abstract și arhetipal, explorează momentul în care impulsul creator precede forma, în care spiritul începe să capete dimensiuni, cum ar fi lucrările: *Suflet, Înger, Sonată pentru om bun, Căutând lumina, Biblioteca Celsius, Sarmisegetusa*. Materia devine astfel locul în care, gestul, trăirile transformă invizibilul în tangibil.

Lucrările cartografiază moduri diferite de redare a energiei în formă. De la forța brută imprimată în materie la structuri în relief sau acumulări simbolice care generează universuri vizuale, și până la inserarea textului, cum ar fi în lucrările: *Cai verzi pe pereți, Avariția, Ancora, Arta de a trăi frumos*.

Expoziția propune o reflecție dintre corp, materie și spirit-între trup și suflet. Suprafețele devin martorii unei tensiuni de transformare continuă între imaterial și formă.

În acest spațiu ritualic, lucrările apar ca artefacte contemporane, urme ale unei energii care circulă în corp, materie și percepție, transformând experiența privitorului într-un act de participare la

acest schimb subtil de energie.

Cea de-a 24 a expoziție este produsul frământărilor, întrebărilor, studiului, lecturii, atenției la ce se întâmplă în jur, stăruință, prin care linia, gestul, arhetipalul se materializează.

Îmi doresc și sper că naturalețea și firescul pot schimba lucruri, vindeca sau atinge.

Lucrările creează o magie sugestivă, înglobând în același timp obiectul și subiectul, lumea exterioară și pe mine însămi, cu amprenta gândului, a gestului, a expresiei. *A Spiritului.*

Viorica Ciucanu s-a născut în satul Potoci, la poalele muntelui Ceahlău, jud. Neamț, în data de 24 septembrie 1961. Este absolventă a secției de pictură a Facultății de Arte Plastice și Design, din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Artista s-a remarcat prin numeroase expoziții personale și participări în tabere de creație, expoziții colective, bienale. De fiecare dată, expozițiile sale sunt marcate de un anumit concept artistic, ajungând și la expoziții de tip instalație, iar lucrările sale în stil abstract ascund idei profunde.

Artista deține la activ douăzeci și patru de expoziții personale și peste o sută de participări la expoziții colective atât în țară cât și în străinătate.

Comunicat – Complexul Muzeal Național Neamț

SUMAR

Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț – Conferință despre Inteligența Artificială (pag. 5) * TOAMNA – O expoziție de pictură semnată de Elena Marcoci (PAG. 19)

Gheorghe BRÂNZEI – 125 de ani de la nașterea scriitorului Mihail Drumeș (II) (pag. 14)

Gianina BURUIANĂ – Raportul privind starea învățământului cosmetizează o stare de fapt îngrijorătoare • Interviu cu dl Ionel Hociung – președinte al Sindicatului din Învățământ Neamț (pag. 1-2) * Nobletea unei vocații, sărbătorită de Ziua Mondială a Educației (pag. 2-3) * Simpozionul „Geografia în învățământul preuniversitar – prezent și perspective”, ediția a XXVIII-a (pag. 6) * De la pasiunea pentru lectură la inovație IT: Noul hub comunitar al Fundației Autonome își deschide porțile (pag. 7) * Să nu confundăm complexitatea cu profunzimea și nici virtuozitatea cu adevărul artistic • Pianistul Daniel Ciobanu în dialog muzical cu geniul lui Brâncuși (I) (pag. 12)

Colegiul Național „Petru Rareș” Piatra-Neamț – Piatra-Neamț – capitala teatrului francofon pentru o zi (pag. 21)

Complexul Muzeal Național Neamț – Lansare de carte – „Regina Maria a României. Din viață în eternitate” (pag. 9) * Expoziție Viorica Ciucanu – „Cele cinci elemente” (pag. 23)

Mihai FLOROAIĂ – Personalități ale teologiei academice românești: proiect de recuperare a memoriei teologice (II) (pag. 18) * Cluj-Napoca, vatră a istoriei și a dialogului academic: Zilele Academice Clujene 2026 (pag. 19)

Adina Suciș GIURESCU – Destinul textului dramatic de la manuscris la iluzia scenică (pag. 13)

Daniela MIHĂEȘ – Experiențe profesionale fără granițe la Co-

legiul Tehnic de Transporturi, prin Proiectele Erasmus+ (pag. 22)

Violeta MOȘU – Vianu Mureșan, scriitor, doctor în filosofie: Caută înțelepciunea înainte de toate și toate celelalte îți vor fi date pe deasupra (I) (pag. 8-9) * Literatură pentru copii – o mare responsabilitate! (pag. 20-21)

Nadia MUNTEANU – Profesorii celorlalte victorii - Regăsirea vocației (pag. 16)

Raluca NACLAD – Pulsul scenei la TT (pag. 10-11)

Elena CONSTANTIN-PREDA – O analiză asupra sistemului educațional din România (II) (pag. 4-5)

Red. – CALENDAR – octombrie 2026 (pag. 12) * CALENDAR – noiembrie 2026 (pag. 14) * Anne Carson – Premiul Nobel pentru Literatură, în 2026 (pag. 24)

Red. Chișinău – Punte de cunoaștere peste Prut: stagii de formare în România (pag. 16-17) * Excelența în educație, premiată la nivel național: Rezultatele Concursului „Pedagogul Anului 2026” • Cronică de bilanț: Ediția Septembrie – Octombrie 2026 (pag. 17)

Ramona-Mihaela ROȘU – Tristețea din cancelarie - Între iluzia reformei și realitatea epuizării (pag. 1-4) * Educația, între Gutenberg și digitalizare - Tehnologia – un servitor excelent, dar un stăpân cumplit • Interviu cu dl. profesor Cosmin-Constantin SAVA, director al Școlii Gimnaziale „Episcop Melchisedec Ștefănescu”, Gârcina (pag. 15)

Constantin TOMȘA – Rememorări nemțene - octombrie 2026 (pag. 4, 5, 6, 7, 8, 9)

Augustina Mihaela VASILE – „Zboruri” – Triplu eveniment muzical la Piatra-Neamț (pag. 22)

Mircea ZAHARIA – Sărbătoarea Teatrului Tineretului • Nadina Scriba și expoziția „Arhitectura Memoriei” (pag. 24)

Sâmbătă, 3 octombrie 2026, foaierul Teatrului Tineretului s-a dovedit neîncăpător pentru a-i găzdui pe toți cei care au venit să omagieze prestigioasa instituție de ziua ei. Într-o atmosferă de veritabilă sărbătoare, iubitori ai scenei, membri ai echipei teatrului și nume reprezentative ale artelor – precum artista Nadina Scriba, scriitorul Varujan Vosganian, criticul de artă Emil Nicolae, scriitorul Adrian Alui Gheorghe ș. a. – s-au reunit într-o vibrație comună de prețuire pentru valorile teatrale.

Marine - 2023

După vernisajul expoziției „Povestea continuă: anii 1967–1989”, a urmat conferința „Cuvântul – instrument temperat” susținută de Varujan Vosganian, președintele Uniunii Scriitorilor din România, aflat într-un dialog plin de vervă și inteligență cu scriitorul Adrian Alui Gheorghe.

A urmat vernisajul expoziției „Arhitectura memoriei”, în fapt un dialog viu și antrenant între Nadina Scriba, autoarea lucrărilor expuse pe simeze și scriitorul Emil Nadler. Am

putut afla astfel detalii despre povestea de dragoste dintre protagonistă și teatrul pietrean, poveste începută în copilărie cu vizionarea unui spectacol de Mari-

arhitectură și peisajul interior.

Există o tensiune între ceea ce se vede și ceea ce rămâne incert. Această ambiguitate devine pentru privitor o autentică provocare. Fie-

Sărbătoarea Teatrului Tineretului

● Nadina Scriba și expoziția
„Arhitectura Memoriei”

vaux, continuată în anii '80 când a fost scenografă aici, mărturisiri din procesul de creație, opinii ale criticilor de specialitate despre pictura sa.

Relația cu șevaletul, spune Nadina, reprezintă o continuare firească a căutărilor sale scenografice, dar într-un registru mult mai intim și interiorizat. DACĂ pe scenă spațiul era configurat pentru a găzdui actorul și piesa, pe pânză spațiul devine un recipient al stărilor sufletești, al amintirilor și al nostalgiei constructive.

Ceea ce frapază de la început este că aceste picturi nu povestesc: ele reconstruiesc experiențe vizuale, acționând ca porți către o imagine care rezistă interpretării imediate. Formele par să iasă dintr-un proces de decantare mai degrabă decât dintr-o observație directă, iar compoziția organizează un spațiu instabil, oscilând între

care pânză pare să pornească de la o lume recognoscibilă și apoi să o deconstruiască.

Picturile sunt extrem de „construite”, dar nu devin niciodată reci. Vedem că pensula, uneori cuțitul, alteori gratajul, rămân prezente. Straturile succesive rămân vizibile.

Quartet - 2026

Acest lucru creează o senzație de timp fluid. Pictura nu mai pare a fi o imagine percutantă, ci o meditație elaborată în timp. Despre timp?

Iar titlurile (*Marine, Printemps, Rupestre, Origami, Musique, Rituel, Souvenir*) sunt deosebit de inspirate; sunt scurte, niciodată demonstrative, niciodată poetice în sensul peiorativ al cuvântului. Funcționează ca indici și îl ghidează deja pe privitor spre o reflecție asupra naturii imaginii.

Sunt acestea semnele unui autentic limbaj personal, chiar dacă pe simeze pot fi percepute mai multe rezonanțe, nu ca influențe directe, ci ca înrudiri intelectuale. Ceea ce este interesant este că aceste referințe nu sunt niciodată evidente. Dar nu poți spune niciodată: „asta e o imitație”.

Seara, cea de-a doua parte a manifestării a continuat cu proiecția filmului documentar „Oamenii din spatele scenei”, urmată de spectacolul „9 Piese Remixate”, semnat de actorul și muzicianul Alex Ștefănescu.

Mircea ZAHARIA

Anne Carson – Premiul Nobel pentru Literatură, în 2026

Scriitoarea canadiană Anne Carson, poetă, eseistă, traducătoare și clasicistă, este câștigătoarea Premiului Nobel pentru Literatură în 2026. Carson e una dintre cele mai inventive și greu de încadrat voci ale literaturii contemporane și, totodată, cea de-a 19-a femeie din istorie care primește Nobelul pentru Literatură.

Academia Suedeză i-a acordat premiul „pentru opera sa îndrăznească și inventivă, care, într-un dialog ludic cu tradiția clasică, a creat forme noi pentru literatura contemporană.”

Conform Academiei, de-a lungul întregii sale cariere, Carson a îmbinat scrierea poeziei cu munca de traducătoare și cu activitatea didactică la diverse universități. Aproape întreaga sa operă literară s-a construit la intersecția dintre obsesia filologului pentru cuvinte și dorința poetului de a le da sensuri noi. Carson însăși a identificat etimologia cuvintelor drept punctul de plecare al întregii sale creații.

În limba română, Anne Carson a fost tradusă în premieră anul trecut: „Autobiografia roșului”, romanul ei în versuri care reimaginează mitul lui Geryon și Herakles, a apărut la Editura Trei, în imprimatul Anansi. World Fiction, în traducerea lui Bogdan-Alexandru Stănescu.

Carson era una dintre marile favorite ale ediției de anul acesta, iar în zilele dinaintea anunțului cota ei la casele de pariuri a crescut spectaculos.

Premiul Nobel pentru Literatură este acordat din 1901 de Academia Suedeză.

Red.

ĂPOSTOLUL – revistă a cadrelor didactice din județul Neamț, serie nouă, apare prin colaborarea Sindicatului Învățământ Neamț, Asociației Învățătorilor din județul Neamț (martie 1999) și Federației Sindicale a Educației și Științei din Republica Moldova (aprilie 2019)

FONDATORI ● noiembrie, 1934: C. Luchian, V. Gaboreanu, V. Scripcaru, M. Stamate, I. Rafail, M. Avădanei ● **martie, 1999:** Florin Florescu, Ștefan Corneanu, Gheorghe Amaicei, Dumitrița Vasilca.

CONSILIUL DE ADMINISTRATIE: Ionel HOCIUNG – Președinte SLLICS Neamț, Gabriel PLOSCĂ – director general, Iosif COVASAN – director economic, Liviu Constantin RUSU, Gabriela GRIGORE.

CONSILIUL DE REDACȚIE: Mircea ZAHARIA – redactor-șef (zahariamircea@gmail.com), Gianina BURUIANĂ – redactor-șef adjunct (gianina_buruiana@yahoo.com), Angelina BEGU – redactor-șef adjunct (Chișinău) (angelinabegu@gmail.com), Violeta MOȘU, Mihai FLOROIA, Ramona-Mihaela ROȘU, Elena-Roxana IRINA (CCD Neamț), Luminița FELEA – secretară, Dorian RADU – DTP, Dorin DAVIDEANU – editor online.

ISSN - 1582-3121

Redacția
și administrația:
str. Petru Rareș nr. 24,
Piatra-Neamț.
Tel/fax:
0233.22.53.32
revista.apostolul@yahoo.com
slineamt@yahoo.com